יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 10 זייטען

פרייז 15 גראשן

נייער פאלקסבלאט

№ 229 | Łódź, Wtorek, 1 października 1935. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ד' תשרי תרצ"ו | № 229

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

סיים און סענאט

ווערען צונויפגערופען אויף פרייטאג, דעם 4. אקטאבער 1935

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך באוויזען אַ דעקרעט פונ'ם מלוכה-פרעזידענט, לויט וועלכען דער נייער סיים און סענאַט ווערען צונויפגערופען אויף פרייטאַג, ד. 4. אָקטאָבער 1935, 10 אַ זייגער אינדערפריה.

די ערשטע זיצונג וועט זיך פאַרנעהמען מיט דער קאָנסטיטואירונג און מיט'ן אויסאַרבייטען אַ רעגולאַמין.

אַלס מאַרשאַלעק פון סיים איז פאַרגעזעהן דער גענעראַל. וויצע-סיים-מאַרשאַלעק צאַר, און אַלס מאַרשאַלעק פון סענאַט — דער פראָפ. מאַקאָווסקי.

מכוח די נייע רעגירונגס-ענדערונגען אין פוילען

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש)

אין שייכות מיט די קלאַנגען, וואָס האָבען זיך פאַרשפרייט מכוח די באַפאָרשטייענדע רעגירונגס-ענדערונגען, ווערט איצט אין וואַרשאַ פאַרסירט אַ ידיעה, אַז אויפ'ן אַמט פון פרעמיער-מיניסטער זאָל באַשטימט ווערען דער גענ. סאָסנ-קאָווסקי. און אויפ'ן אַמט פון פינאַנץ-מיניסטער — דער זשוועז. מיניסטער מאַטושעווסקי.

אין דער לעצטער מינוט האָבען זיך אָבער די פּאָזיציעס פונ'ם איצטיגען פינאַנץ-מיניסטער זאַוואַדזקי געשטאַרקט, צוליב זיינע געלונגענע אַרויסטריטען אין גענף.

וועלט-צוזאַמענפאָהר פון „אגודה" קומט פאָר אין ירושלים אין חודש שבט

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)

די לייטונג פון דער „אגודה", האָט בעשלאָסען צו רופען דעם 3-טען וועלט-צוזאַמענפאָהר פון אין שבט תרצ"ו קיין ירושלים.

נאָכ'ן טויט פון געוו. סענאַטאָר מענדעלזאָן

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש)

די ידיעה וועגען טויט פונם געוועז. סענאַטאָר אשר מענדעלזאָן, האָט אין וואַרשאַ אַרויסגערופען אַ שטאַרקען איינדרוק. עס קומען אָן קאָנדאָלענץ-דעפּעשען פון דער גאַנצער וועלט. ס'איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ ספּעציעלע טרויער-זיצונג פון דער צענטראַלע פון „אגודת ישראל". די לויה איז באַשטימט געוואָרען אויף דינסטאַג 10 אינדערפריה. עס ווערט דערוואַרט אַ גרויסע צאָהל פון די רבנים און רביים, ווי אויך פאָרשטעהער פון די קהלות פון אַלע שטעט אין פּוילען. נאָך דעם מת וועט אַרויסגע-שיקט ווערען די אויטאָ-עגלה פון וואַרשאָווער „חסד של אמת", וועלכע וועט איהם ברענגען אין לאָקאַל פון דער אגודה אין וואַרשאַ אויף דער שוו. יערסקאַ. די לויה וועט זיך אָנהויבען אין וואַרשאַ 2 בייטאָג. אויפ'ן קבר וועלען געהאַלטען ווערען הספדים פון אָנגעזעהענע רבנים און רביים.

מענדעלזאָנ'ס קבר וועט זיין נעבען דעם אוהל פון „חמדת שלמה", אַנ'עלטער-זיידע פון פערשטאָר-בענעם.

צוליב'ן טרויער נאָכ'ן טויט פונם אָנגעזעהענעם אגודה'שען עסקן, וועלען היינט אַלע אגודה'שע ביו-ראָס און בענק זיין געשלאָסען.

רעקאָנסטרוקציע פונ'ם ליטווישען קאַבינעט

רינע, 30 (ספּ. טעל.)

לויט ידיעות פון קאָוונע, קורסירען אין די דאָר-טיגע פּאָליטישע קרייזען קלאַנגען וועגען אַ בקרוב-ער ענדערונג אָדער רעקאָנסטרוקציע פונם ליטווישע[n] מיניסטאָרען - קאַבינעט. די דאָזיגע רעקאָנסטרוקציע זאָל האָבען אַ שייכות מיט די לעצטענס פאָרגעקומע-נע געשעהענישען און עטליכע געגענדען אויף דעו[?] פראָווינץ.

—=—

די וואַהלען אין מעמעל

מעמעל, 30 (ספּ. טעל.)

דער נעכטיגער וואַהל-טאָג צום מעמלער סיימיק האָט זיך אָנגעהויבען מיט בלוטיגע געשלעגען צווי-שען דייטשע און ליטווישע וואַהל-אַגיטאַטאָרען. שפּע-טער זענען די וואַהלען פאָרגעקומען ביי אַ רוהיגער שטימונג. די דייטשען האָבען אין דעם טאָג איינגע-אָרדענט אַ גענעראַל אויף וועהלער. מען האָט געשלעפּט פון די היימען און שפּיטאָלען קראַנקע, זקנים און אפילו קימפּעטאָרינס.

די ליטווינער, וועלכע האָבען זיך נישט אָפּגע-געבען קיין חשבון פון דער וויכטיגקייט פון די וואַה-לען, זענען געבליבען ווייט הינטערשטעליג.

אַרום 6 אין אָוונד האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז קוים 50 פּראָצענט וואַהל-בערעכטיגטע האָבען בעווי-זען אָפּצוגעבען זייערע שטימען. מען האָט וועגען דעם טעלעגראַפיש געמאָלדען אין קאָוונע. די קאָור-נער רעגירונג האָט פאַראָרדענט די וואַהלען צו פאַר-לענגערן אויף נאָך 24 שעה, ד. ה. ביז היינט 6 אין אָוונד.

דער רעזולטאַט פון די וואַהלען וועט ערשט בע-וואוסט ווערען אין סוף פון דער היינטיגער וואָך.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאַרלענגערן די וואַה-לען אויף נאָך 1 טאָג, וועט היינט ווילען אין קעניגס-בערג קאַנצלער היטלער, וועלכער וועט דורכ'ן ראַדיאָ האַלטען אַ רעדע צו די מעמלער דייטשען.

אין מעמעל איז די שטימונג זעהר אַנ'אומרוהיגע. אין שטאָט ווערען פאַרשפּרייט פאַנטאַסטישע קלאַנ-גען. די דייטשען בעריהמען זיך, אַז שוין בקרוב וועט מעמעל צוריק פאַראייניגט ווערען מיט דעם דייטש-שען רייך.

דער ליטווישער גאַרניזאָן אַרום מעמעל איז אין משך פון דער לעצטער צייט זעהר פאַרשטאַרקט גע-וואָרען.

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע פּרעסע, ברענגענדיג אויספיהרליכע בע[...] ריכטען וועגען פאַרלויף פון די נעכטיגע וואַהלען א[...] מעמעל, — גיט איבער אַ כאַראַקטעריסטיש בּיל[...] וועגען דעם אַנטייל פון דער יודישער בעפעלקערונ[...] אין די וואַהלען.

אַ דאַנק דעם, וואָס די רבנים האָבען אַרויסגע[...] געבען אַ ספּעציעלע ערלויבניש אַנטייל צו נעמען א[...] די וואַהלען אום ראש השנה — זענען בעת די הפס[...] קות אין די שוהלען, אַלע מתפּללים אַוועק שטימע[...] זעלבסטפאַרשטענדליך פאַר ליטע.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען אויך פאָרגע[...] קומען קלענערע אינצידענטען, וועלכע זענען שנ[...] ליקווידירט געוואָרען.

ביגון מבהיל ובלב פצוע וקרוע, מודיעים אנו על האסון הנורא והאיום, שקרה לנו בהלקח מאתנו גולת הכותרת שלנו, בעלי, אבינו, חותננו וזקננו ה"ה הגבר בוברין, פאר המעלות והמדות שעמד לנס בעסקנותו, מרצו והתמכרותו לעניני הצבור בכלל ובפרט, חסיד מופלא ויר"א מרבים הר"ר

נ"ע סנטור ישראל אשר מנדלסון

נכד להגאון הצדיק בעל „חמדת שלמה" זצ"ל

מי שהי' חבר לנשיאות של ועד הפועל ל„אגודת ישראל" בפולין חבר להמועצה העולמית של אגודת ישראל ועמד בראש הרבה ממוסדותיו שיצרם וטפחם, חבר להסיים המחוקק, חבר הסנט, יו"ר של הקהלה העברית בלודז ונשיא אגודת=הסוחרים הקואיפרטיבות בפולין.

ההלוי' למנוחת עולמים תהי' היום בוורשה, פ' האזינו, בשעה 12 בצהרים.

המודיעים בלב נשבר ובעינים זולגות דמעה: אשתו, בניו, בנותיו, חתנו, כלתיו ונכדיו.

טיף ערשיטערט פון דער שרעקליכער אבידה, וואָס ס'האָט געליטען אונזער גע-שעצטער פרעזעס ה' **ש. מענדעלזאָן**, צוליב'ן טויט פון זיין גרויסען פאָטער, דער בעליבטער יודישער עסקן און מנהיג

ר' אשר מענדעלזאָן ז"ל

שיקען מיר איהם אויסדריקען פון אויפריכטיגען מיטגעפיהל בנחמת ציון ירושלים.

ראַט און פערוואַלטונג פון דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק פאַר האַנדעל און אינדוסטריע, נאַוואָמיעסקאַ 4.

דעם חשוב'ן פערוואַלטונגס-פּרעזעס ה' **ש. מענדעלזאָן**, דער ג' **פּרויל פּלישער** און דער גאַנצער פערבליבענער משפחה צוליב'ן טויט פון זייער הייסגעליבטען פאָטער, דעם פערדינסטפולען עסקן ה'

סענאַטאָר אשר מענדעלזאָן ז"ל

דריקט אויס די טיפסטע מיטגעפיהלען דאָס פּערסאָנאַל פון

BANK HANDLOWO=PRZEMYSŁOWY SP. Nowomiejska 4.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז דעם 30-טען סעפּטעמבער 1935 געשטאָרבען מיין הייסגעליבטע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגער-מוטער און גראָסמוטער

נ"ע טויבע רוצקא (געבוירענע ווענטלאַנד)

אין עלטער פון 62 יאהר.

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאַג, דעם 1-טען אָקטאָבער 1935, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז ליפּאָווע 1, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע

מלחמה, צי שלום?

מוסאליני'ס אפעל וועט בלייבן אהן אנ'ענטפער

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אפיציעלן קאמוניקאט וועגן דעם פערלויף פון דער זיצונג פון איטאליענישן מיניסטארן-ראט, וועלכע איז פארגעקומען שבת, שרייבט די „דיילי טעלעגראף", אז מוסאליני'ס אפעל צום ענגלישן פאלק. איבער די קעפ פון דער רעגירונג, וועט פארבלייבן אהן אנ'ענטפער, ענגלאנד שרעקט זיך נישט פאר'ן שטערן איהרע אינטערעסן אין אביסיניען. די ענגלישע רעכט און אינטערעסן אין דעם דאזיגען לאנד זענען בעקאנט און גענוי פעסטגעשטעלט. די שטיצן זיך אויף טראקטאט-בעשלוסן און אנטוויקלען זיך אין הסכם מיט'ן פעלקער-ליגע פאקט.

ביי די דאזיגע בעדינגונגען וועט די איינלאדונג וואס מוסאליני האט ארויסגעשיקט צו פערקניפען ספעציעלע ענגליש-איטאליענישע אונטערהאנדלונגען, בכדי צו שיצן ענגלאנדס גערעכטע אינטערעסן אין מזרח-אפריקא — אפגעווארפן ווערען.

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פרעסע דריקט אויס, אהן בעזונדערן איהר צופרידענהייט מחמת דעם טעקסט פון דער ענגלישער נאטע צו דער פראנצויזישער רעגירונג, אונטערשטרייכענדיג, אז די זשענעווער דערקלערונגען פונ'ם אויסערן-מיניסטער סער סאמועל האאר זענען בולט און אויפגעקלערט געווארן.

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע פרעסע רעדט איצט ארום באכוח די ענגלישע תשובה אויף דער אנפראגע פון פראנקרייך וועגן דערהאלטן דעם סטאטוס-קוו אין איירָאפא:

„לע זשורנאל" בעטאנט, אז דער ענגלישער ענטפער איז אנ'אויסערגעוועהנליך-קלאהרער. ענגלאנד דערהאלט, ווי לעת עתה די פרייהייט פון האנדלען און צו בעצייכענען, צי עס איז פארהאן א סיבה פאר אינטערווענץ.

„פטי פאריזיען" איז מיט'ן ענטפער נישט צופרידען, אבער זי האלט, אז דער ענגלישער ענטפער פערשטארקט דאך דאס געפיהל פאר זיכערקייט אין איירָאפא.

„לע מאטען" האלט פאר א נעגאטיווען פאקט, וואס דער ארטיקעל וועגן די סאנקציעס שיידט נישט אונטער דעם בעגריף צווישן אנ'אקטיווען פאל און א פאסיווען עובר זיין אויף די טראקטאט-בעשלוסן.

„ל'עוור" איז זיך משער, אז צווישן ענגלאנד און פראנקרייך קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגן אנוועדנדע סאנקציעס.

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

לארד לאטיאן האט געהאלטן אין מאנטשעסטער א רעדע, אין וועלכע ער האט אונטערשטראכען, אז די עיקר-סיבה פונ'ם איטאליעניש-אביסינישן סכסוך איז די — וואס די מלוכות האבן געשלאסן זייערע גרעניצן פאר עמיגראציע.

פאר'ן קריג — האט ער געזאגט — האבן 300,000 איטאליענער עמיגרירט קיין אמעריקא, און איצט האט זיך די דאזיגע עמיגראציע אפגעשטעלט. איטאליען איז איצט נעבן יאפאן דאס בעפעלקערטסטע לאנד. דערביישפיל פון איטאליען קאן ווערן אנשטעקנד. דער איטאליעניש-אביסינישער קאנפליקט דארף ערלעדיגט ווערן בדרך שלום. סער סאמועל האאר האט, רעדענדיג וועגן דער נייער פערטיילונג פון רוי-שטאפען, געמיינט א טיר פאר ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען. עס איז נויטיג א רעדוקציע פון פרייזן, א רעוויזיע פונ'ם עמיגראציע-פראבלעם, פון דער מאנדאטן-פערטיילונג און — א פאליטיק פון אפענע טירען אין די קאלאניעס.

קאירא, 30 (ספ. טעל.)

די אראבישע פרעסע ובפרט די נאציאנאליסטישע אין עגיפטן אטאקירט אלץ אפטער איטאליען.

צווישן אנדערען דערקלערט דער „אל אהראם", אז אויב מוסאליני וועט ווייטער פערפעסטיגען זיין מיליטער אין ליביען און דערמיט בעדראהען עגיפטן, וועט ער זיך אנטרעפען אויף אנ'ענערגישן ווידערשטאנד מצד עגיפטן, וועלכער האט זיך שוין צוגעגרייט צו מאכען א סוף מיט מוסאליני'ס פוסטע חלומות וועגן א וועלט-אימפעריע.

די דאזיגע צייטונג האט משמעות אין אויסזיכט דעם בונד פון עגיפטן מיט גרויס-בריטאניען און די דעציזיע פון ענגלאנד געגענצושטעלען זיך פאר יעדען פרייז די כוונות פון איטאליען צו בעהערשען אביסיניען.

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

די בריטישע אדמיראליטעט טרעט איצט צו צום בויען 21 נייע קריגס-שיפען, לויט'ן פראגראם פון ים-בעוואפענונגען אויפ'ן יאהר 1935. די 21 שיפען זאלען אפקאסטען 10 מיליאן פונט שטערלינג.

זשענעווע, 30 (ספ. טעל.)

אנ'אונגעהויערען רושם האט דא געמאכט די נייעס, אז דער קייזער פון אביסיניען האט שוין פראקלאמירט די אלגעמיינע מאביליזאציע אין לאנד.

אלס ענטפער אויף דער מאביליזאציע אין אביסיניען האבן די איטאליענער דורכגעפיהרט א נייע קאנצענטראציע פון מיליטער אין מזרח-אפריקא און צוגערוקט זייערע פאזיציעס ביז נאהענט צו דער אביסינישער גרעניץ.

די איטאליענישע צייטונגען גיבען ווידער אנצוהערען, אז עס דערנעהנטערט זיך דער מאמענט, ווען איטאליען וועט ארויסטרעטען פון פעלקער-בונד. די זעלבע צייטונגען לעגען אבער ארויף די גאנצע שולד אויף דער פעלקער-ליגע, וועלכער לאזט זיך מכלומרשט אנווענדען אלס ווערקצייג פון ענגלאנד געגען איטאליען.

מען רעכענט, אז די מלחמה וועט אויסברעכען אין 14 טעג ארום.

עס ווערט אין דער פרעסע אלגעמיין אנגעוויזען, אז אויף עווענטועלע סאנקציעס וועט מוסאליני ענטפערען מיט א מלחמה. איטאליען וועט נעמליך מיט'ן גאנצען כוח אפשטויסען יעדען פרוב דורכצופיהרען געגען איהר א בלאקאדע.

דער איטאליענישער קאנסול האט שוין פערלאזען די אביסינישע הויפט-שטאט אדיס-אבעבא. דער אבסינישער קייזער האט זיך געווענדעט מיט א נייעם אלארם-רוף צו דער פעלקער-ליגע, אז מען זאל פרובען נאך אין דער לעצטער מינוט צוריק-האלטען איטאליען פון דער מלחמה.

אדיס-אבעבא, 30 (ספ. טעל.)

אלס אנפיהרער פון דער צפון-אביסינישער ארמעי איז בעשטימט געווארען ראס-קאססא, וועלכער האט נאך דעם נעגוס די גרעסטע השפעה אין אביסיניען, צו זיין דיספאזיציע געפינט זיך אנ'ארמעי פון א פערטעל מיליאן זעלנער. ער גרייט זיך אויף 2—3 יאהר מלחמה. אין פערשידענע ערטער ארום זיין הויפט-קווארטיר האט ער געמאכט אונטער-ערדישע שפייז-מאגאזינען.

מחמת די טראפיקאלע רעגענס סוף פאריגע וואך זענען דערטרונקען געווארען 4 מאן, ווי אויך א סך פיה און רינדער.

רוים, 30 (ספ. טעל.)

עס זענען פערעפענטליכט געווארען דעקרעטן, לויט וועלכע עס ווערן גערופען אונטער'ן געוועהר אונטער-אפיצירען און זעלנער-קאוואלעריסטען פון יאהרגאנג 1907, אויטא-מיליטער פון יאהרגאנג 1909 און א טייל פון די יאהרגענג 1910 — 1912, ווי אויך די זעלנער פונ'ם יאהרגאנג 1912, וועלכע דארפען דינען בלויז 3 חדשים.

אדיס-אבעבא, 30 (ספ. טעל.)

איטאליענישע מיליטער, וואס אפערירט אויף דער באזע אסאב, אואל-אואל און אסמארא, האט אנגעהויבען אנ'אקציע אויף דער גרעניץ, וואס ווערט אין אביסיניען בעטראכט אלס אנהויב פון דער אינוואזיע.

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אין די לאנדאנער רעגירונגס-און סאליטישע קרייזען הערשט א פעסימיסטישע שטימונג. מ'איז זיכער, אז די מלחמה-אפעראציעס וועלען זיך אנהויבען א ליאדע טאג.

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

אין אנ'אינטערוויאו אין „מאטען" דערקלערט דער נעגוס, אז ביז'ן לעצטען מאמענט האט ער גערעכענט אויף א פרידליכער ערלעדיגונג פונ'ם קאנפליקט. איצט, ווען אביסיניען וועט ווערען אטאקירט — האט דער נעגוס געזאגט — וועלען מיר שיצען אונזער טעריטאריום ביז דער אויסשעפונג פון אלע מענשען און מאטעריאלן. די סכנה פון קריג האט פעראייניגט אלע שבטים, וואס בעוואוינען אביסיניען.

ירושלים, 30 (ספ. טעל.)

די ידיעות וועגן דער נייער פערשארפטער סיטואציע אין איטאליעניש-אביסינישן קאנפליקט האבען געמאכט א שטארקען איינדרוק אין ארץ-ישראל.

אין די לעצטע טעג האט זיך ווידער געלאזט בעמערקען א שטורם אויף די בענק.

די צייטונג „הארץ" ווייזט אן אין א לענגערען ארטיקעל, אז די פאניק איז נישט בעגרינדעט, הגם די מלחמה איז נאהענט. ארץ ישראל איז פון א מלחמה נישט מעהר בעדראהט, ווי די איירָאפעאישע מדינות און פונדעסטוועגן הערשט נישט אין איירָאפא אזא מין נערוועזישע שטימונג, ווי גראד אין ארץ-ישראל. די צייטונג ערקלערט, אז אין די קאסעס פון דער פאלעסטינער רעגירונג געפינט זיך אנ'עודף פון 6 מיליאן פונט און פאר-דערט, אז א טייל פון דאזיגען געלד זאל די רעגירונג אריינלעגען אין די פאלעסטינער בענק, כדי זיי צו שטארקען אין דער איצטיגער שווערער סיטואציע.

זשענעווע, 30 (ספ. טעל.)

דער מינ. אידען איז היינט, האלב 2 אזייגער ארויסגעפאהרען קיין לאנדאן.

אין דער פעלקער-ליגע הערשט איצט פול-שטענדיגע רוה.

היינט האט בלויז אפגעהאלטען א זיצונג דער געהילפס-קאמיטעט פון די 3 עקספערטען וועגן דער פראגע פון קאנסטיטואירען א קאמיסיע, וואס זאל אויף דער בקשה פונ'ם נעגוס ארויספאהרען קיין אביסיניען. אין די פראנצויזישע קרייזען האלט מען דעם ענין פאר נישט רעאל.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט,- געשלעכטס-קראנקהייטן און מענער-שוועכע
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 10—1 בטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. H. LUBICZ
...ר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
...בעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
צוריקגעקעהרט
...פאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אוונד'
...אג פון 9–11 בייטאג און יום-טוב פון 9–1

פיל גליק און ערפאלג
צו דער ערעפענונג פון שיר-סאלאן
„SALUS"
5 שרודמיעסקא 5
ווינשט
F-ma Goldfinger, Warszawa

בעקאנטמאכונג.
היינט, דינסטאג, דעם 1. אקטאבער נ. י. פונקט 7 א זייגער אוונט וועט פארקומען א גרויסע קאנפערענץ אין אייגענעם לאקאל ביים פערמיטלער-פעראיין, פיעטריק. 64 אין לאדז, אין בעצוג צו אונזער פאר איינציגע מאנאטען אנגענעמענעם מעמאריאל אין פינאנץ-מיניסטעריום וועגן רעפארמירען און רעדוצירען דעם אבצאהל פון פאטענטען פאר פערמיטלער, וואס קאסט ביז יעצט 270 זל. עס וועט אבגעגעבן ווערען א גענויע ערקלערונג פון אונזער דעלעגאציע, וואס איז ספעציעל די טעג געוועזען אויף א קאנפערענץ אין ווארשא וועגן דער אנגעלעגענהייט.
ס'ווערט אויפגעפאדערט אלע מיטגלידער זאלען פינקטליך ערשיינען. עס קענען אויך קומען צו דער היינטיגער קאנפערענץ פערשידענע פערמיטלער פון לאדז. וואס זענען נישט קיין מיטגלידער ביי אונז.
מיט אכטונג
די פערוואלטונג פון פערמיטלער-פעראיין
אין לאדז פיעטריקאווער 64.

אתרוגים
קארפירער און פאלעסטינער
לולבים און הדסים טובחרים שבמובחרים
דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. הורט-סוחרים אין לאדז און פון דער פראווינץ, אז איך האב געבראכט דירעקט פון גריכענלאנד און פאלעסטינע, וואו איך בין אליין געווען און איבערגעקליבן די שענסטע אתרוגים לולבים והדסים במקח השוה. איילט זיך און קויפט ביי מיר דירעקט. וכל הקודם זכה!
פערקויפס-שטעל
באוואמיעסקא 24 ביי ח. פישהאף.
הורט-פערקויף פון קאלאניאל-ווארען און פרוכטען
ג. פישהאף, 11 ליסטאפאדא 47
טעל. 169-20

רעליג. העברע-אישע שולע „חבצלת" צעגעלניאנא - 28 -
מעלדונג צו אלע עלטערן!
אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס ווערען פערשפרייט פאלשע קלאגען, וועגן שליסען מיין שולע, וואס זענען אויסגען צו שאדענען דעם גוטען נאמען פון דער שולע, מעלד איך, אז מיין שולע ווערט ווייטער געפיהרט אהן איבעררייס – אויף דער קאנצעסיע ארויסגעגעבען פון שול-קוראטאריום אין ווארשא אונטער נומער 16609/35 I
1797
מיט אכטונג י. נ. קאמיעניץ.

מיר דריקען אויס אונזער מיטגעפיהל דעם
חבר שלמה גאלדשטיין
צוליב'ן טויט פון זיין ברודער
יעקב אהרן ב"ע
זיים געטרייסט מיט'ן טראדיציאנעל'ען המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון צייטונגס-פערקויפער-פעראיין
פאמארסקא 15.

אתרוגים
מובחרים
לולבים והדסים
במקח השוה, הורט און ענצעל
ביי עמנואל קאפעלוש
פלאץ ווָלנאשטשי 10.

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד- סוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

ד"ר
ל. שיפמאן
איז ארויסגעטרעטן
פון דער לעטשניצע
בושעזשינער 11
און נעהמט אן ביי זיך אינדערהיים
זאכאדניא 64
פון 4 ביז 7 אוונט.

סטארשי פעלדשער
ש. דערעש
4 לוטאמיערסקא 4, (האטעל-גאס)
טעל. 184-78
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה און פון 1.30 ביז 4 נאכמ. און פון 6–7 אוונט.

לעבער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

עופות ווערען געשחטן
בהשגחת ועד הרבנים דפה
אויף קילינסקיעגא 35.

Dr. J. Lubic...
...ירורג און ארטאפעד
...יקגעקעהרט
פאלודניאווא 9
טעל. 183-17.

שטעלונג צו די נירענבערגער געזעצן

פאדערט אנצונעמען די האלענדישע פעלקער-בונד-ליגע

זשענעווע, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

די האלענדישע פעלקער-בונד-ליגע, האט זיך געווענדעט צום פערבאנד פון די ליגעס, אנצונעמען א שטעלונג צו די נירענבערגער געזעצן.

אין די נאהענטסטע טעג וועט דער האלענדישער פארשלאג בעטראכט ווערן אויף דער סעסיע פון גרויסן ראט.

נייע באהן-ליניע אין ארץ-ישראל

וואס האט א גרויסע סטראטעגישע בעדייטונג

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע פרעסע טיילט מיט, אז די באהן-פערוואלטונג האט בעשלאסן צו בויען א נייע באהן-ליניע, חיפה מיט'ן אראבישן דארף אקאבא. די נייע באהן-ליניע האט א וויכטיגע סטראטעגישע בעדייטונג.

נייע פוילישע שיף קיין ארץ-ישראל

די עמיגראציע- און טוריסטיק-בעוועגונג צווישן פוילען און ארץ-ישראל האט לעצטענס זיך אזוי אנטוויקעלט, אז די גרויסע פוילישע שיף פון דער פאלעסטינישער ליניע „פאלאניא", וועלכע קאן אויפנעמען איבער 900 פאסאזשירען און קורסירט רעגולער יעדע צוויי וואכען פון קאנסטאנצע קיין יפו און חיפה און צוריק — איז געווארען נישט גענוגענד פאר דעם ריזיגען פאסאזשירען- און סחורות-פערקעהר.

צוליב דעם האט די געזעלשאפט „גדיניא-אמעריקא-ליניע", די אייגענטימערין פון דעם אזוי פאפולערען גרויסען דאמפער „פאלאניא", בעשלאסען צו לאזען אין בעוועגונג אויף דער פאלעסטינישער ליניע נאך איין פוילישע שיף, דעם גוט בעקאנטען דאמפער „קאשטשושקא", וועלכער איז ספעציעל צו דעם צוועק אויפגעפרישט און פולשטענדיג איבערגעארבייט געווארען, כדי איהם צוצופאסען צו דער קאמוניקאציע מיט פאלעסטינא.

דער נייער דאמפער „קאשטשושקא" שווימט אפ צום ערשטען מאל פון קאנסטאנצע קיין חיפה מארגען מיטוואך דעם 2-טען אקטאבער ה. י. **אזוי ארום וועט די פוילישע שיפס-ליניע האבען א רעגולערע וועכענטליכע קאמוניקאציע קיין פאלעסטינא: איין וואך — דורך דער שיף „פאלאניא" און די צווייטע וואך — דורך „קאשטשושקא".**

די נייע שיף „קאשטשושקא" איז איבערגעארבייט געווארען לויט די לעצטע פאדערונגען פון דער טעכניק און בעקוועמליכקייט. די איינריכטונגען אויף דער שיף זענען קאמפארטאבעלע, די קיך — א כשר'ע, אונטער דער אויפזיכט פון א נאמן פון רבינאט.

אויף דער שיף געפינט זיך א לעזע-זאל, וואו עס זענען דא אויך העברעאישע און יודישע צייטשריפטן, ביכער א. אז. וו. צווישן דער דינערשאפט זענען פארהאן א סך יודען, כדי די יודישע פאסאזשירען וואס קאנען נישט די פוילישע שפראך, זאלען האבען די מעגליכקייט זיך צו פערשטענדיגען מיט דער ליידונג פון דער שיף אין אלע ענינים. אלע אויפשריפטען אין די קאבינען, עס-זאלען א. ד. גל. זענען אין דריי שפראכען: פויליש, העברעאיש און יודיש.

אויף דער שיף זענען אויך דא פערוויילונגס-זאלען, וואננעס, א שווים-באסיין און פערשידענע אנדערע איינריכטונגען, וואס גיבען א מעגליכקייט דעם פאסאזשיר גוט צו פערברענגען די צייט פון זיין רייזע אויפ'ן ים.

א חוץ דעם זענען איינגעארדענט געווארען אויף דער שיף ספעציעלע קאלטע קעלערן פאר די סחורות וואס קענען קאליע ווערען אין וועג צוליב דער ווארימקייט.

די שיף „קאשטשושקא" עפענט, אלזא, נייע גרויסע מעגליכקייטען פאר דער פערשטארקטער עמיגראציע, טוריסטיק און פראכט פון פוילען קיין ארץ ישראל און מיר זענען טיף איבערצייגט, אז די יודישע געזעלשאפט וועט ווי געהעריג אפשאצען דעם נייעם גליקליכען אויפטון פון דער פויליש - פאלעסטינישער שיפס-ליניע.

האוואַרד-אוניווערזיטעט בעטייליגט זיך נישט אין דער אלימפיאדע אין בערלין

ניו-יארק, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ספארט-דירעקטאר פון דער האווארד-אוניווערזיטעט האט מיטגעטיילט דער יט"א, אז די אוניווערזיטעט וועט זיך נישט בעטייליגען אין דער אלימפיאדע אין בערלין, אויב ס'וועלען די יודישע ספארטלער געמאכט ווערען שוועריגקייטען.

אומרוהען אין גריכענלאנד

שיסעריי צווישען רעפובליקאנער און מאנארכיסטען

וויען, 30 (ספ. טעל.)

פון אטען איז מען מודיע:

אין סאלאניקי איז פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון די רעפובליקאנישע גרופירונגען.

נעכטען אין אווענד זענען צווישען די רעפובליקאנער און מאנארכיסטען פארגעקומען ערנסטע צוזאמענשטויסען. די מאנארכיסטען האבען זיך בעמיהט אויפצורייסען דעם מיטינג. פון ביידע צדדים זענען געפאלען שאסען.

פאליציי און זשאנדארמעריע האט דעם ענין ליקווידירט, ארעסטירענדיג פיל פערזאנען.

ביינאכט זענען פארגעקומען מאנארכיסטישע גאסען-מאניפעסטאציעס.

געבעלס'עס א נייע דרשה

אזא נייטראליטעט, פון וועלכער מען מוז אפגעהיט ווערען

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

בעת די קאוואלעריע-איבונגען אין קארלסהאסט האט דער פראפאגאנדע-מיניסטער „געבעלס געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען די בעזונדערע אויפגאבען פון דער ארמעי אין דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי אינ'ם לעבען פונ'ם דייטשען פאלק.

צ. א. האט ער דערקלעהרט:

„דאס פאלק קאן נאר דאן לעבען אין פרידען, ווען עס איז אימשטאנד צו שיצען זיך מיט די אייגענע כוחות. פאר'ן אויפבוי פון דער ארמעי האט דאס גאנצע פאלק געבראכט קרבנות. קיינער אויף דער וועלט בעקומט נישט זיינע רעכט בתורת מתנה, נאר מען מוז זיי, די רעכט, אליין אויסקעמפען. דייטשלאנד האט דעריבער טאקי פערלאזט די פעלקער-ליגע, ווייל מ'האט דארט געוואלט טראקטירען דייטשלאנד פונקט אזוי, ווי מ'האט זי בעהאנדעלט, אלס א רעפובליק.

דער אנקומענדיגער ווינטער — האט געבעלס געזאגט — שטעלט אוועק דאס דייטשע פאלק פאר גרויסע אינערליך - פאליטישע פראבלעמען ובפרט צוליב דער געשפאנטער אינטערנאציאנאלער סיטואציע. „ווען מיר וואלטען געווען וואפענלאז וואלט קיין שום כוח נישט געקאנט אונז אפהיטען פונ'ם ארייגעצויגען ווערען אין דעם שטורעם פון צוקונפטיגע געשעהענישען. די איצטיגע אבער אויסדערוועהלטע נייטראליטעט שטיצט זיך אויף די אייגענע קרעפטען פונ'ם פאלק".

דער נייער ציוניסטישער נאציאנאל-ראט

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)

אויף דער לעצטער זיצונג פונם ציוניסטישען ק. איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען אויסשטעלען די פאליטישע רעפרעזענטאנץ פונם יודנטום אין פוילען — דעם אזוי גערופענעם נאציאנאל-ראט.

אין דעם נאציאנאל-ראט וועלען אריינגעהן אלע געוועזענע ציוניסטישע דעפוטאטען.

די בעשלוסען וועגען דעם נאציאנאל-ראט זענען אין הסכם מיט די רעזאלוציעס פון לעצטען פארטיי-ראט.

די פארבערייטונג צו איינשטעלען די דאזיגע רעפרעזענטאנץ זענען אין פולען גאנג.

שווייצארישע נאציס פיהלען זיך בעליידיגט

זשענעווע, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

דער פיהרער פון די באזעלער נאציס האט געקלאגט לאזאלין. דער נאצי-פיהרער פרובט אויף לאזאלי'ס בעהויפטונג, אז די שווייצער נאציס ווערען געשטיצט פון בערלין. אן'עהנליכע אנקלאגע האט אויך אריינגעטראגען פליישהאור.

א גאס אויפ'ן נאמען פון הרב קוק

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

צו די שלושים פון הרב קוק, וועט אין אגעגנט פארקומען א הזכרה. אין דער קאלא ברית מאצקין, וועט די הויפט-גאס אנגערופען ווערען א. ב. פון הרב קוק.

דעם 10 נאוועמבער — אלפוילישער צוזאמענפאהר פון יודישע האנדווערקער

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)

דער צענטראלער האנדווערקער - פערבאנד האט בעשלאסען אויף חול-המועד סוכות צו רופען א פערענץ פון די האנדווערקער - פעראיינען פון ווארשאווער וואיעוואדזטווע און אויפ'ן 10 נאוועמבער — א צוזאמענפאהר פון יודישע האנדווערקער פון גאנץ פוילען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	—
3 פראצענטיגע בודאוולאנע	—			—
4 דאלארובקא	-			—
7 סטאביליזאציע (אמ.)	-			88
5 ווארשאווער ס.-ב. 1934	-			
5 לאדזער	-			
ענגלישער פונט	—	—	—	11
דאלאר אפיצ.	5.31 —	נישט-אפיציעל	—	29
גאלד-דאלאר	—	—	—	05
גאלד-רובל	—	—	—	74
דייטשער מארק	—	—	—	49

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון צייהן אוז יאסלע

Piotrkowska 164 tel. 114-20

צוריקגעקעהרט

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט-שטאט)

מינ. בעק צוריקגעקומען קיין ווארשא

היינט איז פון זשענעווע געקומען צוריק קיין ווארשא דער פוילישער אויסערן-מיניסטער בעק.

ווידער א בוי-קאטאסטראפע.

אויף פאלעווסקא 29, אין פראגע, איז איינגעפאלען אנ'איין-שטאקיגע געביידע. קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט געווען.

פארזיכטיג מיט דעם „קוראציע-ברויט"!

אין די בעקעריי-געשעפטען האט זיך לעצטענס בעוויזען א מין „קוראציע-ברויט". דאס ברויט איז געפאקט אין א ספעציעלע פאקונג מיט פערשידענע נעמען, ווי: „וויטאמינאזאל", „עקסקולאפאז" און אנדערע „קוראציניע" נעמען.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, זענען דאס אלץ אנאנימע פראדוצענטען, די מאכט פעראינטערעסירט זיך מיט דעם קוראציע-ברויט.

פאליטישע נייעס

מיניסטער בעק האט פערלאזען זשענעווע, און פאהרט אפ צוריק קיין ווארשא.

אין קאמיטעט פון 13 ביי דער פעלקער-ליגע, וועט פוילען רעפרעזענטירען מיניסטער קאמארניצקי, זאכקענער — קולסקי.

דעם 1-טען נאוועמבער ווערט אויסגעפערטיגט א נייער בנין פאר דער הומאניסטישער און יורידישער אפטיילונג ביי דער אוניווערזיטעט א. נ. פון מארשאל פילסודסקי. דער בנין וועט קאסטען 700 טויזענד זל.

פייערליכקייטען אין ווארשא צום אנדענק פון דער גרינדונג פון דער בירגער-מיליץ.

נעכטען איז געפייערט געווארען די 20 יעהריגע גרינדונג פון דער בירגער-מיליץ אין ווארשא.

אין די פייערליכקייטען האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון דער רעגירונג לאקאלער מאכט און פערטרעטער פון פערשידענע ארגאניזאציעס.

דאס „ברוינע בוך" און דייטשע לידער ביכער פערבאטען צו פערשפרייטען אין פוילען.

די מאכט האט פערעפענטליכט א רשימה פון אויסגאבען, וואס זענען פערבאטען געווארען אריינצופיהרען קיין פוילען. אין דער רשימה געפונען זיך צווישען אנדערע די צווייטע אויפלאגע פון ברוינעם בוך, וואס געהט ארויס אין פאריז אין דער דייטשער שפראך. ווי אויך די לידער-ביכער, וואס זענען ארויסגעגעבען אין בערלין א. א. „לידער בוך. דער נאציאנאל סאציאליסטישען דויטשען ארבייטער-פארטיי" און „וויר קעמפפען נור פיר היטלער".

אנטיסעמיטישער אויפרוף פון קריסטליכען מוזיקער - פעראיין

מיט דעם ענין פערנעמט זיך די פראקוראטור

אין ווארשא עקזיסטירען צוויי מוזיקער-פעראיינען, איינער אנ'אלגעמיינער און דער צווייטער — א קריסטליכער. די לעצטע טעג, האט דער קריסטליכער מוזיקער-פעראיין ארויסגעלאזען אנ'אויפרוף געגען דער גרינדונג פון א מוזיקער-קאמער, וואס ווערט פראיעקטירט פון אלגעמיינעם פעראיין, אין דעם אויפרוף שרייבען די מחברים, אז די מוזיקער-קאמער איז א פיקציע און די קריסטליכע מוזיקער ווערען געווארענט געגען די זשידאווסקע קאנקורענץ, און שעדיגען דעם נאמען פון קריסטליכען מוזיקער.

די פערוואלטונג פון אלגעמיינעם מוזיקער-פעראיין האט זיך געווענדעט מיט אנ'אנקלאגע צו דער פראקוראטור. צו פעראנטווארטליכקייט ווערען צוגעצויגען העגריק סלאמסקי און סטעפאן קלימעצקי, וועלכע האבען אונטערגעשריבען דעם אויפרוף.

די האנדווערקער - קאמערן פאדערן רעכט

צו קענען בעשטראפען האנדווערקער מיט 150 זל.

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן האט זיך געווענדעט צום האנדעלס-מיניסטעריום מיט א פארשלאג, אז די האנדווערקער-קאמערן זאלען האבען די רעכט ארויפצולעגען שטראפען אויף האנדווערקער פאר נישט אפהיטען די פארשריפטען בנוגע לערן-יונגלעך. לויט דעם פראיעקט וועלען די האנדווערקער-קאמערן קענען בעשטראפען האנדווערקער ביז 150 זל.

די פוילישע בירגער, וואס האבען הייזער אין דייטשלאנד

מוזען גענומען ווערען אין שוץ

ווי בעוואוסט, האבען פיל פוילישע בירגער הייזער אין דייטשלאנד, די הכנסה פון די הייזער בעטרעפען העכער 15 מיליאן זל. יעהרליך. בלויז אין בערלין זענען פון די 133,508 הייזער 4,5 הויזבעזיצער — אויסלענדער, פון וועלכע 20,4 זענען פוילישע בירגער, וועלכע בעקומען נישט אויסגעצאהלט די הכנסות צוליב די דעוויזן-בעגרענצונגען אין דער צייט ווען די דייטשע בירגער אין פוילען, וואס בעזיצען גרעסערע פערמעגענס ווי די פוילישע בירגער אין דייטשלאנד און האבען פיל גרעכערע הכנסות, מעגען אהן שום שוועריגקייטען ארויספיהרען זייערע פערדינסטען קיין דייטשלאנד וואס ס'האמוועט די ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג אין לאנד, אין דער זעלבער צייט האבען האלאנד און שווייץ אויסגעאיבט א דרוק אויף דער דייטשער רעגירונג, צו דערלויבען די בירגער פון די מלוכות ארויסצופיהרען די הכנסות. די פראגע איז איצט זעהר אקטועל מחמת ס'פיהרען זיך אונטערהאנדלונגען ביים שליסען דעם פויליש-דייטשען האנדעלס-טראקטאט. ווארום אויב דייטשלאנד זאל נישט איינגעהען אויסצוצאהלען די פוילישע בירגער זייערע הכנסות אין דייטשלאנד, דארף דאס זעלבע געוועהר אנגעווענדעט ווערען לגבי די דייטשע בירגער אין פוילען, און איינפיהרען א געהעריגע אפרעכנונג דורך דער פערמיטלונג פון די בענק.

ווי מיר דערוויסען זיך, האבען די פוילישע בירגער, וואס האבען פערמעגענס אין דייטשלאנד, אנגעהויבען אנ'אקציע אין דער ריכטונג, ס'איז געשאפען געווארען א סעקציע ביים צענטראלען הויז בעזיצער-פעראיין, מיט דעם ענין פעראינטערעסירט זיך דער פעראיינס-דירעקטאר ווענדעלאווסקי, ס'איז צו האפען, אז די אקציע וועט ברענגען גינסטיגע רעזולטאטען.

שטייער - רעקורסען וועלען גיכער ערלעדיגט ווערען

05 ביז איצט זענען די שטייער-רעקורסען צו דער פינאנץ-קאמער פריהער אדורכגעקוקט געווארען פון די נאטשעלניקעס פון די פינאנץ-אמטען און דאן אפגעשיקט געווארען צו דער פינאנץ-קאמער. איצט ווערען די רעקורסן בעטראכט פון די נאטשעלניקעס, און ווערען לויט מעגליכקייט ערלעדיגט אין די פינאנץ-אמטען. דאס וועט פיל פערשנעלערן די ערלעדיגונג פון די רעקורסען.

נישט פעטערבורג און נישט פעטראגראד

ווענדונג צו די, וואס שיקען פאקעטען אין ראטען - פעסבאנד.

די הויפט פאסט-דירעקציע אין ראטען-פערבאנד האט זיך געווענדעט צום פוילישען פאסט-מיניסטעריום מיט א ביטע, אויפמערקזאם צו מאכען די אינטערעסאנטען אין די פאסט-אמטען, אז אויף די פאסט-פאקעטען קיין ראטען-פערבאנד זאל נישט געשריבען ווערען די נעמען פון די שטעט פון די צארישע צייטען. דאס שרייבען בריף קיין לענינגראד און אדרעסירען קיין פעטערבורג אדער פעטראגראד, פיהרט אריין אין טעותים.

דער צוזאמענבראך פון די יודישע קהלות
אין די קליינע שטעט פון היטלער-דייטשלאנד

אין דער „יודישער רונדשוי" איז פערעפענטליכט א בעריכט פון א רייזע איבער די קליינע שטעטלעך אין דייטשלאנד. דער בעריכט שילדערט די טרויעריגע לאגע פון די יודישע קהלות אין די דאזיגע שטעטלעך. זעלבסטפערשטענדליך געפינט מען אין בעריכט נישט קיין אפשפיגלונג פון דער יודישער ווירקליכקייט אין ברוינעם גהינום, דאגעגען בעקומט מען א איינבליק אין דעם חורבן וואס די לעצטע יאהרען פון יודען פערפאלגונגען אין היטלער דייטשלאנד האבען אנגעמאכט אין לעבען פון די יודישע קהלות אין דייטשלאנד. מיר ברענגען דא מיט איינינע קירצונגען דעם דאזיגען בעריכט:

„איבעראל וואו מיר זענען נאר געקומען הערשט א אויסערגעוועהנליך געדרוקטע שטימונג. מען זעהט קיין אויסוועג, מען איז צו שטארק געבונדען מיט דער פערגאנגענהייט און צו זעהר פערוואורצעלט מיט דעם ארט, מיט דער לאנדשאפט, כסדר קומט מען צו דער איבערצייגונג אז די יודען אין די קליינע שטעטלעך קומט אן אויסערגעוועהנליך שווער זיך צו שיי־ען פון זייערע אלטע לעבענס אידעאלען און פון ייערע צוגעוואוינטע לעבענס פארמען. זיי אלע פיהלען אפילו, אז קיין אנדערען אויסוועג איז נישט פאר האן און דאס רוב שיקען זיי ארויס די יונגנד — ויפטזעכליך קיין ארץ ישראל — אבער עס בלייבען אך איבער א גרעסערע צאהל עלטערע מענשען, וועל ע האבען פערלוירען כמעט יעדען אינהאלט אין לע ען און האבען זיך נישט געשאפען עפעס אנדערש ויף דעם ארט.

די דאזיגע נשמה טראגיק פון די קליינשטעטלדי ע יודען ווערט נאר אונטערגעשטראכען דורך דעם ירטשאפטליכען צוזאמענפאל, וואס איז איבעראל יינגעטרעטען. אין אלע שטעטלעך הערשט ביי די וחרים די שטרעבונג צו פערקויפען די געשעפטען ון אויב זיי פיהלען זיך נאך פעהיג דערצו, אויפצו־ויען אין א אנדער לאנד א ווירטשאפטליכע עקזיס־ענץ.

עס איז פערשטענדליך, אז די דאזיגע ווירטשאפט כע לאגע האט א אונגעהויערע בעדייטונג פאר דער ויפהאלטונג פון די קהלות אין די קליינע שטעט. ען פון א גרעסערער קהלה פאהרען אוועק איינינע טאט צאהלער פיהלט זיך דאס נישט אזוי שטארק עקזיסטענץ פון דער קהלה איז דערפון נאך נישט נדראהט. אין א קליינע קהלה, איז אלץ אפהענגיג ן די ווייניגער פערמעגליכע מענשען, וואס פון זיי־ עטאט, בעצאהלט מען א לעהרער, מען פיהרט די ציאלע טעטיגקייט און בכלל אלץ וואס געהערט צו אויפגאבען פון א קהלה, און ווייניג קהלות קען ן נאך איצט געפינען מער ווי צוויי אדער דריי פער גליכע מענשן, אזוי אז די גאנצע קהלה קוקט מיט דרדיגע זארג אויף דעם איינעם אדער איינינע ריי־ מיטגלידער וואס זענען נאך פערבליבען און וואס נען אין יעדען מאמענט אויסוואנדערען. אפטמאל מט צוליב דעם צו זעהר פיינליכע שפאנונגען. עס ן פאסירען אז א פערמעגליכער מענש וואס קען זיין אנציעלע בעדייטונג, טיראניזירט די גאנצע קהלה אויב מען פלאנעוועט עפעס צו טון וואס איהם פעלט עס נישט, דראהט ער נישט צו בעצאהלען הר קיין עטאט. בכדי אויפצוהאלטען די קהלה־אינ־ טוציעס איז די מעהרהייט אין דעם רוב פאלען גע אונגען נאכצוגעבען דעם ווילען פון איינציגען, ר דאזיגער טרויעריגער פאל איז נישט אויסגע־ אכט נאר מיר האבען אין דער פראקטיק אין א קהלות פעסטגעשטעלט.

ביי אזא שווערע סיטואציע איז דאך פערשטענד־ אז אין די קליינע קהלות ווערט געפיהרט א זעהר שיידען לעבען, עס איז נאך א וואונדער וואס עס יסטירט בכלל א יודיש לעבען, מען בעקומט דעם גדרוק אז יעדער גיט זיך די גרעסטע מיה די גע אונגענע אפגעשלאסענהייט פון דער ארומיגער לט אויסצוגלייכען דורך א אינטענסיוו יודיש לע־ , אבער דער מאנגעל אין אנרעגונג ווי אויך דאס ט קענען יודישקייט און יודיש וויסען מיט וועל־ די יודען פון די קליינע שטעטלעך צייכענען זיך ר אויס מאכט זעהר שווער די דאזיגע שטרעבונג פערווירקליכען, דערצו קומט נאך, אז דער פער־ ליכער צוזאמענהאנג אין די יודישע קהלות איז ט אזעלכער ווי ער וואלט אין די איצטיגע צייטען ארפט זיין, עס הערשען נאך אלץ אלטע פאראור־ לען און צום טייל אויך מיינונגס־פערשידענהייטען איבערלעבטע פארמען. און דווקא די ווירטשאפט בעסער סיטואירטע זענען דאס די וואס שטרע אפילו נאך דער איצטיגער צייט זיך אפצוטיי־ און פיהלען נישט די נויטווענדיגקייט צו בילדען עמיינשאפט, מיר האבען מעהרערע מאל גערעדט אזעלכע מענשען און עס האט זיך ביי ארויסגעוויזען א מוראדיגער מאנגעל פון פער־ נדניש פאר די אויפגאבען וואס די איצטיגע צייט אונז געשטעלט. עס וועט נאך נויטיג זיין א דליכע ערציהונג, בכדי צו שאפען א ענדערונג דער ריכטונג. בכלל ווערט אין די קליינע קהלות יהלט אז דער אופן פון זייער לעבען מוז גענ־דערט ווערען, עס פעהלט זיי אבער די אינערליכע קראפט אויך אין דער ריכטונג, „אומצושאלטען" און אנצוהויבען אויך א ניי גייסטיג און נשמה לעבען.

פון דער אנדערער זייט שטעהט פאר די קהלות דאס געשפענסט פון אלץ וואקסענדער פעראָרימונג. רעדט מען מיט די פארשטעהער, לעהרער און אנדערע וואס בעשעפטיגען זיך מיט קהלה ארבייט בעקומט א איינבליק אין דער פעראָרימונג פון די קליינשטעטעלדיגע יודען. אויב אפילו אין דער גרויסער שטאט קומט אויך פאר דערזעלבער פראצעס און די ארבייטסלאזיגקייט איז נאך מעהר פערשפרייט בעמערקט עס זיך אפער אין די קליינע שטעט א סך מעהר. דאס עלענד פערשווינדט נישט ווי אין דער גרויסער שטאט און ווען אפילו עס דרענגט זיך נישט אויף פיהלט מען עס אבער דאך.

און ווי פערהאלטען זיך די יודען אין די קליינע שטעט? די בעזונדערע פסיכאלאגישע לאגע פון דער קליינער שטאט ברענגט דערצו, אז דער יוד בעהאלט זיך ווי נאר מעגליך. די פארם מיט וועלכער מען פרובט אפט צו בעהאלטען דאס יודישקייט, דערמאנט זעהר אין די אסימילאטארישע צייטען ווען מ'האט נאר געטראכט וועגען דעם נישט צו ווערען אנערקענט אלס יוד. דערביי ווייסט דאך די ארומיגע וועלט גאנץ גוט ווער עס איז א יוד, און מען וואלט נישט געהאט צו איהר קיין טענות ווען ער וואלט זיך אפען בעקענט צום יודענטום".

וואס וועלען ברענגען די וואהלען אין מעמעל

נאך איידער די וואהלען אין מעמעל האבען זיך געהאט פערענדיגט האט דייטשלאנד שוין בעקומען א גוטען ארגומענט אין דער האנד אריין געגען דעם רעזולטאט פון די וואהלען. עס איז נעמליך געשעהען מיט די וואהלען א מכשול און אנשטאט איין טאג האבען זיי געדויערט צוויי טאג, און דערביי איז דער צווייטער טאג צוגעגעבען געווארען אין דער לעצטער מינוט ווען מען האט זיך איבערצייגט, אז אין איין טאג וועלען אלע וועהלער נישט בעוויזען אפצוגעבען זייערע שטימען.

דער דאזיגער מכשול מיט די וואהלען איז דעם דריטען רייך זעהר גוט געקומען אויף דער האנד. שוין פון פריהער האט מען געוואוסט, אז ווי עס זאלען נישט אויספאלען די וואהלען וועט דייטשלאנד נישט זיין צופרידען, ווייל עס געהט איהר אייגענטליך נישט אין אזא אדער אנדערען רעזולטאט נאר אין דעם ווילען צו קענען האבען א געלעגענהייט צו פיהרען א כסדרדיגע פראפאגאנדע אין מעמעלער געביט, וועלכעס זי האט אויסגעקליבען נאכדעם ווי פון עסטרייך האט זי געמוזט דערווייל אפלאזען, אלס שפרונג ברעט פאר איהרע פלענער. דער היטלער רעזשים מוז איצט פאר יעדען פרייז האבען א אויסען פאליטישען ערפאלג, דאס פאדערט די איבערליכע לאגע פון לאנד. דער קאטאסטראפאלער ווירטשאפטליכער מצב פון דייטשלאנד ווערט שוין איצט קלארער פון טאג צו טאג און בכדי אפצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון די מאסען פון דער נאהענטער קאטאסטראפע, געניגט שוין נישט די אנטי־יודישע העצע מען מוז די מאסע פערבלענדען מיט א נייעם נצחון אין די אויסלענדישע פאליטיק, אגב טרייבט דערצו די גאנצע אינערליכע לאגיק פון היטלער רעזשים, פון דער פאליטיק, וואס האט זיך געשטעלט די אויפגאבע פון א עראבערונגס צוג אויף מזרח. מעמעל און ריכטיגער ליטא דארף דאך דינען אלס כלומרשטע איינפאלס טויער צום דאזיגען מארש. עס איז דעריבער פערשטענדליך, די געשפאנטקייט מיט וועלכע די עפענטליכע מיינונג פערפאלגט די געשעהענישען פון מעמעל, די מלוכות, וואס האבען גאראנטירט דעם סטאטוט פון דער מעמעלער אויטאנאמיע, פראנקרייך, ענגלאנד און איטאליען האבען ארויסגעשיקט זייערע אבסערוואטארען בכדי אויפ'ן ארט פעסטצושטעלען, צו די וואהלען זענען פארגעקומען אין ארדנונג, און דאך וועט דאס ווייניג וואס העלפען, דייטשלאנד וועט דאך בלייבען אונצופרידען.

דעריבער איז דער מכשול מיט די וואהלען אין מעמעלער געביט פאר דייטשלאנד א כשרע מציאה. עס מוז דאך פעסטגעשטעלט ווערען, אז דאס פערלענגערען די וואהלען אויף נאך א טאג האט ארויסגערופען א געוויסע דעזארענטאציע ביי די וועהלער און אהן שום ספק האט עס געהאט א השפעה אויף נאך מעהר אנצוגליהען די אזוי אויך שוין געניג הייסע אטמאספער.

לויט ידיעות פון ערשטען טאג פון די וואהלען זענען אין איינינע קרייזען געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען, וועלכע די פאליציי האט ליקווידירט, עס זאלען זיין אויך א סך פערוואונדעטע, די דייטשען האבען אין מעמעל געפיהרט א געוואלטיגע אגיטאציע ווי [illegible] מעלדען די קארעספאנדענטען פון די אויסלענדישע צייטונגען בעגריסען זיך די מעמעלער דייטשען מיט אויפהויבען די הענד און זעהר אפט הערט מען אויך אויסרופען „הייל היטלער", אויף דער דייטשער זייט נעמען ברענען ביינאכט פייערען ארום וועלכע עס פערזאמלען זיך מאסען מענשען.

דער אפיציעלער רעזולטאט פון די וואהלען וועט פערעפענטליכט ווערען אין א 4—5 טאג ארום און דאן ווערט ערווארט גרויסע געשעהענישען. דייטשלאנד האט אבער שוין געכאפט די פיש פאר די בעץ און האט נאך זונטאג קוועסטיאנירט דעם רעזולטאט פון די וואהלען. אין בערלין האט מען מיט גרויס שפאנונג געווארט אויף ידיעות פון מעמעל. לויט ידיעות פון דייטשע קוועלען האבען ביז זונטאג מיטאג געשטימט אנ'ערך 20 פראצענט וואהלבערעכטיגטע.

דאס פערלענגערען די וואהלען אויף נאך א טאג נוצט מען אויס אין בערלין בכדי זיך צו אסעקורירען געגען א מעגליכען דורכפאל. מען בעטראכט עס דארט אלץ א פערלעצונג פון דער וואהל ארדינאציע און די גאנצע גילטיגקייט פון די וואהלען ווערט קוועסטיאנירט מיט דער פעסטשטעלונג, אז אין משך פון דער נאכט האבען זיך די וואהל אורנעס געפינען נאר אונטער'ן שוץ פון דער ליטווישער פאליטישער פאליציי און בערלין איז חושד, אז ביי אזא לאגע האבען געקענט געשעהען נסים.

אין שייכות מיט די וואהלען אין מעמעלער געביט האט ארויסגערופען א סענסאציע די ידיעה, אז אין אוונט פון זונטאג אויף מאנטאג איז דער „פיהרער" אליין היטלער אפגעפאהרען מיט דעם אזוי גערופענעם ד־צוג דורך פאמערן קיין קעניגסבערג, די דאזיגע ידיעה, וואס איז געקומען פון דאנציג האט זיך שפעטער בעשטעטיגט.

דערפון איז צו זעהן, וואס פאר א בעדייטונג מען גיט אין דריטען רייך צו דער מעמעלער פראגע. פון דער אנדערער זייט מעלדעט מען אבער, אז אין די בערלינער פאליטישע קרייזען האט דער אינהאלט פון בריף פון ענגלישען אויסערן מיניסטער האאר צו דער פראנצויזישער רעגירונג וועגען סאנקציעס געמאכט א טיפען איינדרוק, דער ענערגישער טאן פון דאזיגען בריף וועט אהן שום ספק האבען א השפעה אויף דער שטעלונג פון דריטען רייך צו דער מעמעלער פראגע אין איצטיגען מאמענט, דאס זענען אבער נאר, אזוי צו זאגען, מענשליכע, פערנונפטיגע אויסרעכנונגען, עס איז אבער אונבערעכענבאר צו וואס עס קען דערפיהר'ן א סיסטעם, וואס מוז פאר יעדען פרייז, בכדי זיך צו דערהאלטען ביי דער מאכט געבען די מאסען אויב נישט קיין ברויט איז מינדעסטענס פאליטישע נצחונות, און אויב מען קען שוין נישט די מאסען בעשעפטיגען אין די בעוואפנונגס אינדוסטריע בלייבט נאך אלץ איבער די מעגליכקייט זיי צו פערווענדען אין די אקאפעס. פאר אזא רעזשים, ווי עס הערשט אין דייטשלאנד, איז אמאל א קריג דער לעצטער פרוג פון א אויסוועג.

קריזיס אין דער ענגלישער ארבייטס-פארטיי

אין א אויסלענדישער צייטונג געפינען מיר א אינטערעסאנטע קארעספאנדענץ וועגען דעם קריזיס אין דער ענגלישער ארבייטער פארטיי וואס איז אויסגעבראכען אין שייכות מיט דעם איטאליעניש־אביסינישען קאנפליקט. דער קארעספאנדענט שילדערט אויף פאלגענדען אופן דעם קריזיס:

מיט צוויי וואכען צוריק האבען זיך אין א קליין פראווינץ שטעטעל מארגעט פערזאמעלט דעלעגאטען פון דער ארבייטער פארטיי אין ענגלאנד. אויף דער טאג ארדנונג איז געשטאנען די פראגע פון דער אפיציעלער שלום פאליטיק פון ארבייטער קלאס, וואס איז נאך מיט א יאהר צוריק בעשטעטיגט געווארען אויף א קאנפערענץ אין סאוט פארט. בעת די דעבאטען האט דער גענעראל־ראט פון די טרעד אוניאנס, דער אויספיהר קאמיטעט פון דער פארטיי און איהר פארלאמענטארישע פראקציע האבען נאך אמאל בעשטעטיגט דאס דאזיגע פראגראם. אויף דער איצטיגער קאנפערענץ איז אויסגעארבייט געווארען א דעקלאראציע לטובת דעם סיסטעם פון קאלעקטיווער זיכערקייט און דער אנווענדונג פון סאנקציעס אין דעם אפריקאנישען קאנפליקט. דער קאנגרעס פון דער טרעד אוניאנס האט די דאזיגע דעקלאראציע אנגענומען מיט א מעהרהייט פון דריי מיליאן שטימען.

זייט דעם מאמענט האט דער לידער פון דער ארבייטער פארטיי אין פארלאמענט לענסבערי, און איינער פון די פיהרער פון אויספיהר קאמיטעט פון דער פארטיי, סער סטעפארד קריפס זיך ענטשידען ארויסגעזאגט געגען דער פאליטיק פון סאוט פארט און מארגעט דראהענדיג מיט אונברחמנותדיגען קאמף דעם פארטיי פראגראם, ביי [illegible] דראמאטיש געשפאנטער אטמאספער האט די ערקלערונג פון לארד פאנסאמבי אז ער זאגט זיך אפ פון דער פיהרונג פון דער סאציאליסטישער פראקציע אין לארדען הויז, געווירקט ווי א באמבע.

דערמיט איז אויף דער געזעלשאפטליכער ארענע ווידער ארויסגעטרעטען איינע פון די אינטערעסאנטסטע פיגורען פון דער ענגלישער פאליטיק. אינטערעסאנט דורך דער פולארבייגקייט פון די לעבענס עטאפען וואס האבען דערפיהרט דעם לארד פאנסאמבי פון די רייהען עהרען פאזשען פון דער קעניגין וויקטאריע אין ארבייטער לאגער און ענדליך אויף דער באנק פון דער אפאזיציע אין לארדען הויז. זיין פאטער איז געווען א גענעראל, האט געשטאמט פון א אלטער אריסטאקראטישער משפחה און איז געווען דער פערזענליכער סעקרעטאר פון דער קעניגין וויקטאריא. ער האט זיין זוהן געבראכט צו דער קעניגין און ער איז איהר אזוי געפעלען געווארען, אז זי האט איהם שוין געהאלטען ביי זיך.

די שול יאהרען האט ער פערבראכט אין די אריסטאקראטישע לעהר אנשטאלטען פון איטאן און אקספארד דאן האט זיך אנגעהויבען דער דיפלאמאטישער דינסט אין אויסערן מיניסטעריום. א ווייטערדיגער עטאפ פאנסאמבי'ס איז געווען די פאליטיק. ער איז געווארען סעקרעטאר פון פרעמיער האנרי קעמפבעל־באנאמאן, דאן איז ער אריין אין פארלאמענט.

אין 1905 האט ער צוזאמען מיט איינינע אנדערע דעפוטאטען געשטימט געגען קאבינעט, דערפאר, וואס ער האט געראטען דעם קעניג עדווארד צו בעזוכען רוסלאנד דווקא אין דער צייט ווען דארט איז אונטערדריקט געווארען די רעוואלוציע, דאן איז אויך פארגעקומען די ענדערונג אין זיין וועלט אנשויאונג און ער האט זיך ענטגילטיג פערבונדען מיט דער ארבייטער פארטיי.

עס איז נישט קיין וואונדער וואס אזא מענש ווי פאנסאמבי האט בעזונדערס שטארק רעאגירט אויף דער מלחמה סכנה, וואס האט זיך אנגערוקט אין אפריקא און בלייבענדיג געטריי זיינע אידעאלען איז ער ארויסגעטרעטען געגען דער פאליטיק פון סאנקציעס, „מיין גאנץ לעבען"—האט ער אין די איצטיגע שטורמישע טעג געשריבען צו לענסבערי — בין איך געווען איבערצייגט אין דעם, אז דעם שלום קען מען בשום אופן נישט פערזיכערען מיט'ן כוח פון געוועהר און קיין איין געשעהעניש אין משך פון 30 יאהר האט נישט געקאנט אויף קיין האר ערשיטערען מיין איבערצייגונג.

אנדערש איז די זאך מיט קריפסען, להיפוך צו פאנסאמבי האט קריפס נישט שטענדיג זיך געהאלטען אין זיינע איבערצייגונגען. ווען יאפאן האט זיך אריינגעריסען קיין מאנדזשוריען האט קריפס אנגערופען דעם סטאטוט פון דער פעלקערליגע א „הייליגע פערפליכטונג" פון אלע מלוכות און געפאדערט זי צו פערטיידיגען אפילו מיט געוועהר. ער האט געפאדערט עס זאל ארויסגעשיקט ווערען א עקספעדיציע אויפ'ן ווייטען מזרח, ער האט דאן בעשולדיגט די ענגלישע רעגירונג אז זי בעציהט זיך צום סטאטוט פון דער ליגע ווי צו א שטיקעל פאפיר. עס איז דעריבער איצט נישט פערשטענדליך זיין פראטעסט געגען סאנקציעס.

איבריגענס איז קריפס'ס ארויסטריט פון דער פארטיי נישט קיין גרויסער פערלוסט, מען שמועסט, אז ער וואלט סיי ווי מעהר נישט אויסגעוועהלט געווארען אין אויספיהר קאמיטעט. א סך ערנסטער איז די פראגע פון לענסבערי'ס ארויסטריט. שוין פאנסאמביס ארויסטריט פון דער פארטיי איז פאר איהם געווען א גרויסער מאראלישער קלאפ הגם זיין טיפער עלטער, דאס געהערען צום לארדען הויז און זיין אלץ וואקסענדער עקעל צו קלייגליכען טעגליכען פאליטישען קאמף האבען איהם אלץ מעהר פערוואנדעלט אין א טעארעטיקער, ער האט אבער א סך אנהענגער, לענסבערי אבער שטעהט אין צענטער פון לעבען, צווישען די מאסען, ער פיהרט פאר זיי גרויסע קאמפען אין פארלאמענט, זיי זעהען און הערען איהם טעגליך, און די צאהל זיינע אנהענגער, בעזונדערס אויף דער פראווינץ, איז זעהר גרויס, דערביי איז לענסבערי א פרעכטיגער רעדנער, א ערפאהרענער און קלוגער פאליטיקער. אויב ער טרעט איצט ארויס פון די רייהען פון דער ארבייטער פארטיי קען עס איהר ברענגען א סך שאדען. ער האט נאך קיין ענטגילטיגען בעשלוס נישט אנגענומען און מעגליך אז עס וועט דערצו נישט קומען, ווייל להיפוך צו קריפס'ן און פאנסאמבי איז ער נאר געגען מיליטערישע סאנקציעס אבער נישט געגען עקאנאמישע און פינאנציעלע.

ווי עס זאל אבער נישט זיין אין דער ארבייטער פארטיי, קומט פאר א קריזיס. דער דאזיגער פאקט קען האבען פאלגען, בעזונדערס אין שייכות מיט די נאהענטע פארלאמענטס וואהלען. עס וועט זיך אויך אפרופען אויף דער יעהרליכער קאנפערענץ פון דער ארבייטער פארטיי וואס דארף פארקומען אין א וואך ארום אין ברידזשטאן.

אין די קרייזען פון דער ארבייטער פארטיי איז מען נישט פעסימיסטיש, מען ערקלערט דא'ט, אז די איינהייט פון דער פארטיי איז נישט צושלאגען געווארען [illegible] ציעלע מיטלען. עס איז גערופען געווארען א ספעציעלע קאנפערענץ אויף וועלכער עס זענען פון גאנצען לאנד צוזאמענגעקומען די מיטגלידער פון אויספיהר קאמיטעט. די דעבאטען האבען זיך פערצויגען עטליכע שעה. לענסבערי האט מען איבערצייגט, אז ער זאל דערווייל זיך נישט אנגעבען אין דימיסיע, נאר דאס הויפט פראבלעם איז געבליבען נישט געלעזט. די פראגע פון די סאנקציעס איז אפגעלעגט געווארען צום יעהרליכען צוזאמענפאר פון דער פארטיי.

איצט זענען אלע אויגען געווענדעט אויף ברידזשטאן. עס איז קלאר, אז דארט וועט ענטשידען ווערען דער גורל נישט נאר פון דער ארבייטער פארטיי, נאר פון גאנץ ענגלאנד, ווייל עס איז דאך בעוואוסט וואס פאר א ברייטע קרייזען עס נעהמט ארום די ארבייטער פארטיי אין לאנד און וואס פאר א מאס איהר צושטימונג קען דינען פאר א אונטערשטיצונג פאר דער רעגירונגס פאליטיק.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 1 אקטאבער
ד' תשרי תרצה
זון-אויפגאנג 5.36
זון-אונטערגאנג 3.16

נאמינירט דעם בייראט ביי דער שטאטישער זעלבסטפערוואלטונג

קוים 2 יודען צווישען די 24 ראטמענער, וועלכע דער אינערן-מיניסטער האט נאמינירט

אלס צווייטער וויצע-פרעזידענט איז נאמינירט געווארען דער געוועזענער וואלינער וויצע - וואיעוואדע גארדלעווסקי

אין הסכם מיט אונזערע מיטטיילונגען וועגען נאמינירען א צווייטען וויצע-פרעזידענט פאר דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג און א בייראט פון 24 פערזאן, האט דער אינערן-מיניסטער נעכטען אונטערגעשריבען די ענטשפרעכענדע נאמינאציעס סיי פון צווייטען וויצע-פרעזידענט און סיי פון די 24 ראטמענער אין נייער בייראט.

אין הסכם מיט אונזערע פאראויסזעהונגען איז אלס צווייטער וויצע-פרעזידענט פאר לאדז בעשטימט געווארען דער געוועזענער וואלינער וויצע-וואיעוואדע ה' מיקאלאי גארדלעווסקי. ווי בעקאנט איז דער ערשטער וויצע-פרעזידענט ה' פעליקס קאזלאווסקי שוין לאנג נאמינירט געווארען.

ווייטער האט דער אינערן - מיניסטער נעכטען אונטערגעשריבען די נאמינאציע פון 24 ראטמענער אין בייראט. די מיטגלידער פון בייראט פון דער לאדזער שטאט - פערוואלטונג זענען פאלגענדע: קארל אלייער, אדוו. אלפרעד ביריק, לעאן כאראקאווסקי, אדאם ציראנסקי, בערטאלד האבראנץ, זיגמונט פידלער, ראבערט גייער, יעזשי קלאצמאן, סטאניסלאוו קובאשעוויטש, אנדזשעי לעוואנדאווסקי, פישעל ליבערמאן, קאזשימיעזש יאווארסקי, ד״ר טאדעאוש מאגולניצקי, אדוו. סטאניסלאוו פאוולאווסקי, יוזעף פאגאנאווסקי, זיגמונט ראאבע, אפאלאניא ריביצקא, יוזעף סאכא, יוזעף טאמטשיק, סטאניסלאוו פעטערמאן, יוזעף זאיענטשקעוויטש, וואלענטי וואלטשאק, טאמאש וואשילעווסקי און פראנטשישעק וואשקעוויטש.

איצט נאכ'ן נאמינירען דעם צווייטען לאדזער וויצע-פרעזידענט און דעם בייראט איז די שטאט-פערוואלטונג שוין אינגאנצען קאמפלעטירט. איצט וועט צונויפגערופען ווערען די ערשטע זיצונג פון בייראט, פארזיצער וועט זיין דער שטאט-פרעזידענט גלאזעק. דער בייראט וועט נישט האבען קיין בעשלוס-רעכט, נאר וועט אין יעדער פראגע פון דער שטאטישער ווירטשאפט ארויסזאגען זיין מיינונג, מיט וועלכער דאס פרעזידיום וועט זיך דארפען רעכענען.

* * *

ווי מיר זעהען פון דער רשימה פון די נאמינירטע 24 ראטמענער און בייראט געפינען זיך צווישען זיי נאר 2 יודען: דער געוועזענער ראטמאן, פארזיצער פון קהלה-ראט פישעל ליבערמאן און א צווייטער כלומרשטער יוד יעזשי קלאצמאן.

פערשטעהט זיך, אז טראץ דעם, וואס דער ביי-ראט וועט נישט האבען קיין גרויסע דעה, אז די יודישע בעפעלקערונג איז שטארק בע'עוולה'ט געווארען, קודם-כל וואלטען, לויט דער צאהל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, געדארפט אויף 24 ראטמענער נאמינירט ווערען לכל הפחות 8 און נישט קיין צוויי, צווייטענס וואלט זיך דא אין די אויגען, אז דער אויסוואהל פון די יודישע ראטמענער איז אבסאלוט נישט לויט דעם ווילען פון דער יודישער בעפעלקערונג. מיר וועלען זיך נאך צו דער פראגע אומקעהרען.

געשטיגען די פרייזען פון קאלאניאל-ארטיקלען!

(א) אין דעטייל-האנדעל בעמערקט זיך איצט א שטייגערונג פון די פרייזען אויף עטליכע קאלאניאל-ארטיקלען, אין דער ערשטער רייה אויף טיי און קאווע. די פרייזען פון די דאזיגע ארטיקלען זענען געשטיגען מיט 15 ביז 20 פראצענט. די שטייגערונג פערטיילט זיך מיט דער ענדערונג פון די וואלוטא-קורסען אויף די אויסלענדישע בערזעס.

אפנעהמען די ערלויבנישען אויף דאווענען!

די שטעטישע סטאראסטווע פאדערט אויף אלע די פערזאנען, וועלכע האבען אנגעגעבען בי[illegible] טעס אויף ערלויבנישען צו דאווענען און האבען די ערלויבנישען ביז איצט נישט אפגענומען, אז זי זאלען דאס תיכף טון, ווער ס'וועט נישט אפנעהמען די ערלויבניש אויף דאווענען וועט האבען שווער[illegible] קיימען יום-כפור און סוכות ביים דאווענען.

„די וואך פאר דער פאלקס-שול"

(א) צווישען דעם 2 און 8 אקטאבער וועלט[illegible] אין גאנץ פוילען אדורכגעפיהרט ווערען פייערליכ[illegible] קייטען וואס זענען פערבונדען מיט דער „וואך פא[illegible] דער פאלקס-שול. אין דער צייט וועט די בעפעל[illegible] קערונג זיך דערוויסען ציפערען וועגען דער ענט[illegible] וויקלונג און אויפבוי פון שול-וועזען, די צאהל שול[illegible] קינדער, לעהרער א. א. וו.

אין דער צייט וועט אויך געפיהרט ווער[illegible] אנ'אינטענסיווע אקציע צו בויען שולען און ס'וועט אדורכגעפיהרט ווערען א געלד-זאמלונג.

לאדזער וויצע-סטאראסטע ראשיצקי בעשטימט געווארען

אלס סטאראסטא אין לאסק

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער לאדזער וויצע-סטאראסטא ראשיצקי בעשטימט געווארען אלס סטאראסטא אין לאסק, דער לאסקער סטאראסטא איז בעשטימט געווארען. אויפ'ן אמט פון וואלינער וויצע-וואיעוואדע, וועלכע איז לעדיג געווארען צוליב'ן בעשטימען פון ה' גארדלעווסקי אלס וויצע-פרעזידענט פון דער שטאט לאדז.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

פון היינט ביז'ן 8-טען ד. ח.
גרויסער פילם פון פויי-
לישער פראדוקציע א. נ.

Przeor Kordecki

אין דער הויפט-ראל

K. ADWENTOWICZ

אנהויב פון די סעאנסען 5.30 נאכמ.
שבת און זונטאג 12 א זייגער ביי טאג.

ספעציעלע פערלייכטערונג פאר דער אפשפארענדער יוגענד!

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdzielczy
w ŁODZI, ul. Piotrkowska Nr. 29

איז מודיע, אז פון היינט, ד. 1 אקטאבער 1935 וועלען פאר דער בעקוועהמליכקייט פון ג. פובליקום, די פאלגענדע אפטיילונגען זיין טעטיג אויך פון 4 ביז 5 נאכמ.:

אינקאסא-אפטיילונג
אפטיילונג פון אננעהמען וקלאדען
טעטיג פון 4 ביז 5 נאכמ. (א חוץ פרייטאג)

מיר עמפפעהלען זיך פאר אלער-ארט באנק-אפעראציעס.

שטעטישע אפטיילונגען אין לאדז האבען מיר נישט

מיר געבען ארויס וקלאדען-ביכלעך, וקלאדען-קוויטען, וקלאדען-קוויטען אויף 2 נעמען. מיר נעהמען אן ווערט-זאכען אויף דעפאזיט, פערוואלטען מיט ווערט-פאפירען, ערלעדיגען אינקאסא אויפ'ן שטח פון דער גאנצער פוילישער רעפובליק, ערלעדיגען דיסקאנטא, ערטיילען הלוואות אויף דורכשניט-וואלוטע, פינאנסירען אינקאסא, פיהרען לויפענדע רעכנונגען, טשעק-קאנטעס, געבען ארויס אנווייזונגען אויף די ערטער פון באנק-פאלסקי-אפטיילונגען.

[illegible]

[illegible]

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdzielczy
w ŁODZI, ul. Piotrkowska Nr. 29.

לעג אריין די ערשטע זלאטיס — און מיר וועלען אויסצאהלען הונדערטער!

נייער קאלעקטיווער אפמאך ביי די האטאי-ארבייטער

די ארבייטער פערלאנגען צו העכערען די לוינען

(א) דער קאלעקטיווער אפמאך אין דער קאטאן-בראנזשע פון דער זאקען-אינדוסטרי ענדיגט זיך דעם 31 אקטאבער. צוליב דעם איז נעכטען פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון די קאטאן-ארבייטער.

אויף דער פערזאמלונג האבען זיך די ארבייטער ארויסגעזאגט פאר פאדערונגען צו העכערען דעם לוין צוליב דעם, וואס ס'זענען געשטיגען די פרייזען פון ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעפולמעכטיגען די פערוואלטונג אדורכצופיהרען א קאלקולאציע און פערגלייכען מיט דעם וואוקס פון די פרייזען און אויף דעם סמך אויסארבייטען א נייעם לוין-טאריף.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא, (פאמארסקא 12), ע. מילער, (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין, (פעטריקאווער 225), ז. גאטשינסקי, (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 101-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

טאג-נאטיצען

אויב ס'איז נישט מעגליך סייז געמיינזאמע אנשטרענגונג מוז באלד קומען די פעראייניגונג פון די יודישע ספארט פעראיינען

וואס קומט דאך פאר אין די יודישע-ספארט און טורן-פעראיינען אין לאדז?

צי איז, באמת, שוין אונמעגליך אויפצוועקען די דאזיגע פעראיינען צו וועלכער ס'איז אקציע? צי איז שוין איבריג, צי דארף מען שוין רעזיגנירען דערפון, אז מ'זאל זיך בכלל צו זיי ווענדען וועגען אנ'ארגאניזירטער אנשטרענגונג אין ענינים, וועלכע געהען זיי דירעקט אן און וועלכע ליגען אויף דער ליניע פון זייער טעטיגקייט און אויפגאבע?

ס'זעהט אויס, אז ס'איז לײדער אזוי.

די יודישע ספארט-פעראיינען אין לאדז האבען פערמאכט אויגען און אויערען אויף צוויי געשעהענישען, מיט וועלכע זיי האבען זיך נישט נאר געדארפט אינטערעסירען, נאר אונטערנעהמען א געמיינזאמע אקציע צו קירעווען דעם לויף פון די געשעהענישען אזוי, אז דער כבוד פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג זאל דערביי נישט ליידען.

מיר מיינען דא אין דער ערשטער רייה די אלימפיאדע אין בערלין, וועלכע שטעהט שוין פאר דער טיר. נישט איינמאל האבען מיר זיך שוין אפגעשטעלט אויף דער פראגע און הגם מיר קענען קאנסטאטירען, אז אונזער פראטעסט-אקציע געגען איינארדנען די אלימפיאדע אין בערלין און געגען דעם ארויסשיקען אהין די פוילישע עקספעדיציע וועט מעגליך קיין ערפאלג נישט האבען. דאס הייסט אבער נישט, אז מיר מוזען געבען דערצו אונזער שטילע הסכמה שווייגען הייסט מסכים זיין און דאס וואלט געווען דאס ערגסטע, וואס מיר וואלטען געקענט פארווארפען אונזערע יודישע ספארט-פעראיינען. נישט איינער פון זיי האט זיך דעצידירט כאטש אריינצוטראגען אין די אלגעמיינע ספארט-אינסטאנצען וואו זיי געפינען זיך, קיין רעזאלוציע וועגען דעם, אז די אלימפיאדע זאל נישט אפגעהאלטען ווערען אין בערלין און אז די פוילישע עקספעדיציע זאל אהין נישט ארויספאהרען, אזא מין אקציע אין אלע קרייז-פערבאנדען פון אלע ספארט-צווייגען אין פוילען וואלט געמאכט א רושם, ווען מיר זאלען אומעטום קומען מיט אזעלכע רעזאלוציעס, וואלטען זיי געמוזט זיך קאנצענטרירען אין די לאנדעס-פערבאנדען, און זיי וואלטען געמוזט דיסקוטירט ווערען, זיי וואלטען געמוזט איבערגעשיקט ווערען אין פערבאנד פון די ספארט-פערבאנדען און פון דארט אין אלימפישען קאמיטעט, דאס וואלט געווען א ריזיגע דעמאנסטראציע מצד דער יודישער ספארט-בעוועגונג אין פוילען, וועלכע היט איהר יודישען און מענשליכען כבוד.

יעצט, ווען נישט אונזערע יוגענד דארפען זיין די פארגענגער צו היטען אונזער נאציאנאלען כבוד, יעצט ווען נישט אונזער יוגענד דארף זיין די ערשטע, וועלכע זאל מאכען דעם אנהויב פון געגען-אנגריף אויף יעדען אנגריף, וועלכע וועט געמאכט ווערען אויף אונזערע רעכט.

ז די צווייטע פראגע, אויף וועלכער די יודישע ספארט-פעראיינען זענען געבליבען טויב און בלינד — דאס איז די פראגע פון דער לאדזער „אימקא", דער דאזיגער ענין האט געמאכט א שטארקען רושם נישט נאר אין לאדז און אין גאנצען לאנד נאך אוי[illegible]

ס'איז בעקאנט דער עצם פאקט: די לאדזער „אימקא" וויל נישט אריינלאזען קיין יודען צו גענוסען פון די ספארט-איינריכטונגען און איהר נייעם בנין. געוויס האט די דאזיגע חוצפהדיגע ערקלעהרונג פון „אימקא" געמאכט א רושם, דאס איז דער ערשטער עפענטליך איינגעפיהרטער „ארי-פאראגראף". דער ענין געהט דאך אן דירעקט די יודישע ספארט-פעראיינען, ספארט-יוגענד און ספארט-בעוועגונג. דער סקאנדאל איז דאך שוין אנ'עפענטליכער און מען פערנעהמט זיך מיט איהם, מען רעאגירט אויף פערשידענע אופנים, נאר די דירעקט-פעראינטערעסירטע, נאר די יודישע ספארט פעראיינען האבען דערויף נאך נישט אנגעהויבען צו רעאגירען, זיי מאכען זיך נישט וויסען, אז זיי האבען געהערט דערפון, זיי רוקען זיך אפ אן א זייט, אז זיי זאלען די געשעהענישען לאזען פערביי געהען נעבען זיך און זיי נישט פערטשעפען.

פארוואס? צי האבען די יודישע ספארט-פעראיינען עפּיס א בערעכטיגונג דערפאר? צי האבען זיי נישט א ציטער געטון אויף דער ידיעה פון עו"שטען „אריער-פאראגראף" און דוקא אין ספארט?

אמת מיר קענען די צופאהרענקייט און כאאס אין די לאדזער יודישע ספארט-פעראיינען, אבער בשום אופן האבען מיר זיך נישט געקענט פארשטעלען, אז אין אזעלכע מאמענטען וועט נישט מעגליך זיין צונויפצונעהמען די כוחות אויף א

S.

וואס פארא פאטענטען-הנחות פערלאנגען די קליינהענדלער אויפ'ן יאהר 1936

ווי מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, ווערט פראיעקטירט צו ענדערן דעם פאטענטען פערטיילונג טאריף. די בעמיהונגען פון די קליינהענדלער ארגא- ניזאציעס געהען אין דער ריכטונג צו פערגרעסערן די צאהל קאטעגאריעס און מאכען אפהענגיג נאר פון הויך פון אומזאץ.

דער לאדזער טארג און מארק-שטייער פעראיין (פאמארסקא 15) האט אין צוזאמענהאנג מיט דעם דערלאנגט א בריוו מאטיווירטען פראיעקט, אין וועלכען זיי פאדערן פאר טארג-שטייער א פאטענט, וואס זאל קאסטען 10 זל. און זאל בעפרייען פון יעדען ארט שטייער.

היות ווי די פאטענטען - רעפארם וועט ערשט אריין אין לעבען נישט פריהער ווי אין יאהר 1937, האט זיך דער צענטראלער קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 געווענדען מיט א מעמאריאל, אין וועלכען ער בעט אויפ'ן יאהר 1936 ארויסצוגעבען א עהנליכען צירקולאר, ווי אין די פערגאנגענע יאהרען, מיט הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען. אין מעמאריאל ווערט געפאדערט, אז אונטערנעהמונגען, וואס בעזיצען אין יאהר 1935 א 2-טע קאטעגאריע פאטענט, און דער אומזאץ פארן יאהר 1934 איבער- שטייגט נישט 50.000 זאלען קענען אויסקויפען א 3-טע קאטעגאריע פאטענט. אונטערנעהמונגען, וואס בעזיצען אין יאהר 1935 א 3-טע קאטעגאריע פא- טענט און דער אומזאץ פארן יאהר 1934 איבער- שטייגט נישט 20.000 זל. זאלען קענען אויסקויפען א 4-טע קאטעגאריע פאטענט.

אונטערנעמונגען, וועלכע בעזיצען אין יאהר 1935 א 4-טע קאטעגאריע פאטענט און זייער אומ- זאץ פארן יאהר 1934 איבערשטייגט נישט 7.000 זל. קויפען אויס א האלב-יעהריגען פאטענט.

אונטערנעמונגען, וועלכער אומזאץ פארן יאהר 1934 איבערשטייגט נישט 4000 זל. זענען אינגאנ- צען בעפרייט פון אויסקויפען א פאטענט.

די ביז-איצטיגע צירקולארען וועגען פאטענטען הנחות, האבען פאראויסגעזעהן, דאס נייע אונטער- נעמונגען קענען ארייננטראגען אינדיווידועלע בי- טעס און בעטען בעפרייען פון אויסקויפען פאטענ- טען. ביים אפגעבען די ביטעס, גיבען ארויס די שטייער-אמטען א בעשטעטיגונג, וועלכע בעפולמעכ- טיגט צו האנדלען ביז צום ענדגילטיגען ערלעדיגען פון דער ביטע. מאנכע שטייער-אמטען אויף דער פראווינץ אנערקענען נישט די פאקוויטאוואניעס און דערלויבען נישט דעם טארג-שטייער צו האנדלען אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט דער צענטראלער קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 אונטערגענו- מען שריט דעם ענין צו ערלעדיגען לטובת דעם טארג און מארק-שטייער.

גרויסע קרעדיטען פון ארבייטס-פאנד אין לאדז

אויף אדורכצופיהרען אינוועסטיציע - ארבייטען.

ווי בעקאנט, בעמיהט זיך דער שטאט-פרעזידענט גלאזעק וועגען גרעסערע קרעדיטען פון ארבייטס- פאנד אויף אדורכצופיהרען גרויסע אינוועסטיציע - ארבייטען אין לאדז.

כדי אויסצופארשען די גרויס פון די חובות פון דער שטאט לאדז און צוזאמען דערמיט פעסטצו- שטעלען וואס פארא הלוואות די שטאט קען בעקו- מען, איז נעכטען געקומען קיין לאדז דער מיטגליד פון רעווידיר - פערבאנד ביי דער טעריטאריאלער זעלבסטפערוואלטונג גרעזער. באלד נאך זיין אנקו- מען האט דער ראט אפגעהאלטען א 3-שעהדיגע קאנ- פערענץ מיט דעם פרעזידענט גלאזעק.

נאך דער קאנפערענץ האבען מיר זיך געווענדעט צום פרעזידענט אינזש. גלאזעק מיט דער פראגע וואס פארא אויסזיכטען ס'האבען די הלוואות פאר לאדז. אויף וואס דער פרעזידענט האט געענטפערט, אז די חובות פון לאדז זענען אזעלכע מינימאלע וואס גיט די האפנונג, אז לאדז וועט בעקומען פון ארבייטס- פאנד גרעסערע קרעדיטען אויף אדורכצופיהרען די אנגעצייכענטע אינוועסטיציע - ארבייטען.

אויסטערלישער זעלבסטמארד פון א פערמשפטען

ער האט אין קארידאר פון געריכט אראפגעשלונגען א לעפעל.

(א) נעכטען איז אין בנין פון קרייז-געריכט פאר- געקומען אנ'אויסערגעוועהנליכער פאל פון א זעלבסט מארד-פרוב, וועלכען ס'האט אויסגעפיהרט א פער- משפט'ער פאר גנבה דער ווארשאווער גנב חיים ראט- שטיין.

ראטשטיין האט מען געכאפט ביים אויספיהרען א גנבה אויף... 20 זל. און איז דורכ'ן שטאטישען געריכט פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע.

ער האט אפעלירט אויף דעם דאזיגען אורטייל און נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס. דאס קרייז-געריכט האט בעשטע- טיגט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ און פערמשפט ראטשטיינען אויף א יאהר טורמע.

דער פערמשפט'ער איז דורכ'ן פאליציאנט ארויס געפיהרט געווארען אין קארידאר. אין דעם מאמענט האט ראטשטיין ארויסגענומען פון טאש אנ'עס-לע- פעל און מיט אנ'אויסגעשריי: „ס'איז נישט פארהאן קיין גערעכטיגקייט" האט ער זיך דעם לעפעל אריינ- געשטופט אין דעם מויל. דער פאליציאנט האט גע- פרובט צו שטערען ראטשטיינען דערין, אבער אויף א וואונדערבארען אופן האט ראטשטיין אראפגע- שלונגען דעם לעפעל. ס'איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע, וועלכע האט דעם אריגינעלען זעלבסטמערדער אפגעפיהרט אין שפיטאל אריין.

פאר פאלשע בעשולדיגונג

פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע

(א) פראנטשישעק זשריצקי האט געוואוינט מיט זיין געליבטע אויף וואוועלסקא 21, זיין גע- ליבטע די 22-יעהריגע קאסאזשינא בארואווסקא האט פערלאזט איהר געליבטען צוליב די אפטע [...]ואגטורעס, וועלכע ער האט געמאכט.

אויס נקמה האט זשרעצקי זיך געווענדעט [...] דער פאליציי און בעשולדיגט זיין געליבטע, [...] זי האט איהם בעגנבעט. די אויספארשונג האט [...]סטגעשטעלט, אז זשרעצקי האט בעוואוסטזיניג [...]פגעגעבען א פאלשע מעלדונג וועגען דער גנבה [...]ון צוליב דעם איז ער צוגעצויגען געווארען צו [...]עראנטווארטליכקייט פאר פאלשע בעשולדיגונג [...]ון פאר אריינפיהרען אין טעות די מאכט.

דאס שטאטישע געריכט האט איהם דערפאר [...]עכטען פערמשפט אויף 1 יאהר טורמע.

קאמוניקאט.

דערמיט האבען מיר דעם כבוד מיטצוטיילען דעם ג. פובליקום, אז מיט גרויסע קאסטען איז אונז געלונגען צו בעקומען דאס מעכ- טיגע פילם-מייסטערווערק, געשאפן אויפ'ן גרונד פון פרעכטיגען ווערק פון A. Schnitzler

„ליבעלער"

(„LIEBELEI")

וועגען טאג פון דער פרעמיערע וועט בעזונדערס מיטגעטיילט ווערען.

מיט אכטונג

די דירעקציע פון קינא

„RIALTO"

פארזיכט'ג מיט קינדער

א 3-יעהריג קינד שווער אפגעבריהט געווארען

(א) אין דער וואוינונג פון די עלטערען אויף טאראנגא 4 איז אפגעבריהט געווארען מיט קאכע- דיג וואסער די 3-יעהריגע נעכאביא בענטשינסקא. אין א זעהר שווערען צושטאנד איז דאס קינד אפ- געפיהרט געווארען אין שפיטאל.

איבערגעפאהרען דורך אנ'אויטא

(א) אויף זגערזשער גאס איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא אסתר וואלפאוויטש פו- ריבנא 14.

די פרוי וואלפאוויטש האט צובראכען דעם רעכטען פוס און פערוואונד'עט געווארען אויפ'ן גאנצען קערפער, זי איז אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, דער שאפער יוזעף טושקעוויטש איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

Doktór

Z. Henrykowski

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע

9 טראוגוטא 9

טעל. 262-98

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט. זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארט-זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזן!

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27.

א גרויסער

ווארט-קאנצערט

מאנטאג, דעם 7-טען אקטאבער, מוצאי יום-כפור. 8.30 אוונט קומט פאר אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" אנ'איינמאליגער אויפטריט פון דער בעריהמטער ווארט-קינסטלעריו

רחל האלצער

איז א פולשטענדיג נייע פראגראם.

בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע.

[...]. איזראעל

משומדים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

129

— איך וועל דיר צו וויסען געבען ווען איך [...]על נאך דיר קומען, האט הערמאן פאוסט געזאגט, [...]וועקגעהענדיג פון מאריאנען.

— כ'האב דיר שוין געזאגט, אז איך וועל זיך [...]שט ריהרען פון ארט. דו וועסט מיך געפונען [...]יף דעמזעלבען ארט וואס דו זעהסט מיך איצט.

הערמאן האט זיך אליין געוואונדערט וואס ביי [...]יהם האט כסדר אנגעהויבען קיהלער צו ווערען [...]ין בעציהונג צו מאריאנען, ער האט בשום אופן [...]שט געפיהלט צו איהם דיזעלבע פריינדשאפט [...]אס פריהער. פאר'וואס דאס איז אזוי געווען האט [...] אליין זיך נאך נישט געקענט אויסטייטשען, [...]בער א פאקט, אז אזוי איז עס געווען. דאס איז [...]אהרשיינליך געווען צוליב דעם, ווייל הערמאן [...]ויסט האט געוואלט וואס שבעלער פטור ווערען פון [...]ער אונטערנעהמונג, וועלכע ער האט דא געדארפט [...]ורכפיהרען און וועלכע איז פאר איהם געווען אזוי [...]יגליך און נישט אנגענעהם. די אלע שוועריגקיי- [...]ען, וועלכע ער האט אנגעטראפען אויפ'ן וועג פון [...]אליזירען זיין פלאן האבען איהם מיאוס געמאכט [...]ין אנוועזענהייט אין לאנדאן און דעריבער האט [...] מאריאנען אנגעהויבען פיינד צו בעקומען.

אזוי האט הערמאן זיך געוואלט איינרעדען, [...]ין דער אמת'ע איז עס אבער אזוי נישט געווען, [...] אפקיהלונג פון דער פריינדשאפט צו מאריאנען [...]יז געקומען צוליב גאנץ אנדערע סיבות, דאס איז [...]עווען צוליב דעם, ווייל דער גט צווישען מאריאנען [...]ין האנקאן האט געבערענגט צו קאנסעקווענצען ווע [...]ען וועלכע הערמאן האט אליין נישט געוואלט [...]אכטען. הערמאן האט דאך געוואוסט, אז האנקא [...]לייבט פריי און דעמאלס וועט ער נישט מעהר אויס [...]אלטען און וועט מוזען פאר איהר אויסגיסען זיין

הארץ, מוזען זיך מודה זיין אין זיינע געפיהלען צו איהר. ווען הערמאן איז שוין איצט געווען אין דער העלפט וועג מיט מאריאנען, ווען זיין געוועזענער פריינד האט שוין מסכים געווען אויפ'ן גט, האט ער זיך דערפיהלט האלב שולדיג אין דעם וואס ער פערטרייבט מאריאנען פון האנקאן, ער האט געהאט אנ'אונרוהיג געוויסען צוליב דעם וואס ער האט נישט געפרובט אפצורעדען מאריאנען פון דעם שריט, פארוואס ער האט נישט געפרובט צוריק שלום מאכען צווישען מאריאנען און האנקאן, יע- דענפאלס האט ער געדארפט זאגען מאריאנען, וואס פארא פלענער ער האט בנוגע האנקאן מיט'ן מא- מענט ווען זי וועט זיך פונאנדערגעהען מיט מאר- יאנען. הערמאן האט דאס נישט געטון צוליב ריין עגאאיסמישע טעמים און דאס האט ער געהאלטען פאר נישט געוויסענהאפט און נישט עטיש, הערמאן האט זיך גערעכענט דערמיט וואס ער וועט נאך זיך מודה זיין פאר מאריאנען איידער ס'וועט קומען צו דעם גט.

הערמאן איז ארויס און איז אוועק אויפ'ן אד- רעס פון דעם ענגלישען הויפט-ראבינער, וועלכען ער האט שוין געהאט פון פריהער צוגעגרייט, אויפ'ן פאל ווען מאריאן זאל אויסדריקען זיין הסכם אויפ'ן גט.

הערמאן פאוסט האט פאר דעם הויפט-ראבינער פארגעשטעלט די גאנצע לאגע, ער האט נישט פער- הוילען אפילו דעם מינדעסטען פרט, ער האט גע- וואלט אראפוואלפען פון זיך א שטיק פון דער פעראנטווארטליכקייט, וועלכע ער האט גענומען אויף זיך, דער ראבינער האט בעטראכט דעם ענין פון אלע זייטען, נישט אזוי לייכט האט ער זיך דעצידירט אויף ארויסצוגעבען א פסק אין דעם דא-

זיגען קאמפליצירטען ענין, ס'זענען בעטראכט גע- ווארען אלע מאטיווען פאר און אלע מאטיוון געגען, צום סוף איז דער הויפט-ראבינער געקומען צום בעשלוס, אז קיין אנדער אויסוועג איז נישט פער- האן און האט געהייסען ברענגען צו זיך מאריאנען

— אויב דער דאזיגער העיר מאריאן בזשוסקא וועט ערקלערען פערזענליך, אז ער גיט דעם גט פאר זיין פרוי אין פוילען נישט געצוואונגענער'הייט, אהן שום רעפרעסיע און אהן צוואנג וועלען די גט-פארמאליטעטען קענען דא באלד ערלעדיגט ווע- רען אהן דער אנוועזענהייט פון דער פרוי.

הערמאן איז באלד צוריק אוועק צו מאריאנען, ער האט איהם ווירקליך געטראפען אויף דעמזעלבען ארט, ווי ער האט איהם איבערגעלאזען, ער האט זיין בליק געווענדעט אין איין פונקט און געלעגען אונבעוועגליך, נישט אויסדרעהענדיג זיך אפילו דאן ווען הערמאן האט געעפענט די טיר פון זיין צימער.

— מאריאן, מיר מוזען ערגעץ געהען.

— וואוהין?

— צום לאנדאנער אויבער-ראבינער.

— נאך וואס?

— מיר האבען דאך ערשט היינט וועגען דעם גערעדט, מיר מוזען אהין געהען, כדי אדורכצו- פיהרען די פארמאליטעטען פון דיין שיידען זיך מיט האנקאן.

— מוז איך זיין דערביי? קען דאס דער דאזי- גער רב נישט ערלעדיגען אהן מיר.

— דו דריקסט זיך אויס נישט ווי געהעריג ווע- גען דער פערזאן פון לאנדאנער אויבער ראבינער, דאס איז א הויך אינטעליגענטער און הויכגעבילדע- טע פערזענליכקייט.

— אויב אזוי דארף ער מיך אויך רעכט פער- שטעהן, אז דער דאזיגער וויזיט איז פאר מיר נישט זעהר אנגענעהם און ער וואלט מיר איהם גע- דארפט פערשפארען.

— אזוי פאדערען אבער די רעליגיעזע פאר- שריפטען, און דיין אפוועזענהייט קען די צערעמאניע נישט אדורכגעפיהרט ווערען.

— ס'וועט גוט זיין יי"ז מיר אויך, זאג איהם דארט דיין הויך-אינטעליגענטען און הויך-געבילדע- טען רב, אז איך בין מסכים האנקאן צו געבען א גט און זאל ער אדורכפיהרען די פארמאליטעטען, ווען דאס דארף עפעס מעהר קאסטען צוליב דעם וואס איך בין נישט דערביי איז עס נישט קיין גרויס אומגליק.

— מאריאן ,ביזט געווארען א ציניקער, איצט האסט דו דעם ראבינער שרעקליך בעליידיגט, דו פיהלסט דאס אפילו נישט.

— כ'וויל נישט וויסען צו איך האב איהם בע- ליידיגט אדער נישט, סגעהט מיך נישט אן, זאג מיר נישט קיין מוסר, ווייל איך האב דיר שוין אויפגע- זעלשאפט און טראכט נישט מעהר מיט די קאטע- קלעהרט, אז איך געהער נישט מעהר צו אייער גע- באריעס פון די אנשטענדיגע און טאקטפולע מענשען, פון איצט אן האב איך מיין אייגענע וועלט און מיין אייגענע אויפפאסונג וואס הייסט אנשטענדיגקייט און וואס נישט.

— די דאזיגע פילאזאפיע וועסט דו בעהאלטען אויף שפעטער, דערווייל דארפסט דו אויספיהרען דאס וואס דו האסט צוגעזאגט, האסט צוגעזאגט, אז דו וועסט האנקאן געבען א גט און אויב מ'וועט דאס דארפען וועסט דו מיטגעהען מיט מיר צו דעם לאנדאנער רב.

— כ'וויל אויספרובען אויף מיר אליין וואס דאס הייסט נישט האלטען ווארט, די פערשטעהסט מיך הערמאן?

— וועסט דאס אויספרובען אנ'אנדערשמאל און ביי אנ'אנדער געלעגענהייט און נישט היינט.

מאריאן האט זיך פועל אויפגעשטעלט פון זיין געלעגער, עטליכע מאל זיך אויסגעצויגען או די ביינער האבען אזש געטרשעטשעט און געזאגט.

— נו, קום צו דיין רב, מיר וועלען זעהען וואס פארא פארציע מוסר ער וועט מיר נאך אריינ- ווארפען.

— עס געהט נישט דעריך, אז ער זאל דיר מוסר זאגען, דו ביזט שויז צו גרויס געוואקסען דערויף.

(פארטזעצונג קומט)

סענאטאר ר' אשר מענדעלזאן ז"ל

מיט'ן טויט פון סענאטאר מענדעלסאן איז אוועק פון דער וועלט אנ'אייגענארטיגע יודישע פערזענליכ־קייט און א זעלטענער טיפ פון א כלל־טוער און פאר־לאמענטאריער.

א קינד פון דער בעריהמטער יודישער משפחה מענדעלסאן – ענגעלמאן, וועלכע האט שוין אזוי פיל גרויסע פערזענליכקייטען ארויסגעגעבען (אנ'אור־אייניקעל פון גרויסען ווארשאווער רב, דער מחבר פון ספר „חמדת שלמה"), — האט ער פון דער פריהערסטער יוגענד פולל־געוועזן אין זיך די אויסגע־צייכענטע מעלות פון א יודישליכען אינטעליגענט־געבילדעטען אמת'ן אריסטאקראט, פארנעהמען אדעל־מאן, תלמוד־חכם און חסיד אין איין פערזאן. און די דאזיגע מידות טובות, מיט וועלכע ער איז פון דער עלטערן־היים אזוי בשפע בעלאָדענט גע־ווארען, זענען געווען קענטיג סיי אין אלע זיינע מעשים און סיי אין זיין פערקעהר מיט מענשען במשך זיין רייכער, לאנגיעהריגער פארלאמענטארי־שער און געזעלשאפטליכער טעטיגקייט, וועלכע ער האט אנגעהויבען שוין אין די יוגענד־יאהרען.

געבוירען אין יאהר 1873 אין ווארשא, זעהט מען איהם שוין אין די אכציגער און נייגציגער יאה־רען אין פערשידענע געזעלשאפטליך - פילאנטראָ־פישע אינסטיטוציעס און אין די יאהרען 1904-5 אלס דרייסיג־יעהריגער יונגערמאן, איז ער שטארק אקטיוו אין א גאנצער רייה קולטורעלע און ווירט־שאפטליכע ארגאניזאציעס. זיינע גרויסע געזעלשאפט־ליכע פעהיגקייטען קומען אבער צום פולען אויסדרוק ערשט אין די מלחמה־יאהרען און זינט דעמאָלט שטעהט ער אין פאָדערגרונד פון יודישער כלל־טוע־ריי, פון אונזער פארלאמענטארישער רעפרעזענטאנץ און איז איינער פון די הויפט־פילארען פון דער אר־גאניזירטער ארטאָדאָקסיע פון „אגודת ישראל" אין פוילען און אין דער גאנצער וועלט.

בעזעצענדיג זיך אין אונזער שטאט בעת דער דייטשער אקופאציע, האט ער קודם־כל ענטוויקעלט א שטארקע טעטיגקייט ביים טראגען הילף די מלחמה קרבנות. ער האט געגרינדעט בחנמ'דיגע פאלקס־קי־כען, געשאפען היימען פאר די פערלאזענע קינדער און היימלאזע — און צוגלייך דערמיט אויך ארגא־ניזירט תלמוד־תורות און רעליגיעזע שולען, זאר־גענדיג פאר דער גייסטיגער ענטוויקלונג פון דער יו־דישער יוגענד. און ווען ס'גרינדעט זיך דעמאלט די אגודה, איז ער איינער פון איהרע מיכטיגסטע אר־גאניזאטארען און ווארט־פיהרער.

באלד נאכ'ן תחיית־המתים פון דער פוילישער מלוכה, ווען ס'קומען פאר וואהלען צום ערשטען גע־זעצגעבערישען סיים, קאנדידירט ער אויפ'ן צווייטען ארט פון דער אגודה־ליסטע אין לאדז און נאכ־דעם, ווי דער ערשטער דעפוטאט, הרב משה אלי' האלפערן ז"ל איז נפטר געווארען אין 1920, ווערט ה. מענדעלסאן דעפוטאט אויף זיין ארט. אין יאהר 1922 ווערט ער געוועהלט אלס סענאטאר און אלס ראטמאן אין לאדזער שטאט־ראט, אין 1924 בעת די ערשטע קהלה־וואהלען, ווערט ער געוועהלט אין היגען קהלה־ראט, וואו ער ווערט אויף דער ערשטער קאנסטיטואירענדער זיצונג אויסגעוועהלט אלס וויצע פרעזעס.

אויף אלע דאזיגע עהרען־אמטען פיהרט סענא־טאר מענדעלסאן א מוסטערהאפטע טעטיגקייט. מיר זעהן איהם אין פרעזידיום פון פעראייניגטען יודי־שען פארלאמענטארישען קלוב אין די יאהרען 1922—28 און אויף פיל אנדערע אונפארטייאישע אמטען.

אין יאהר 1928 קאנדידירט ער פון דער בעריהמ־טער ליסטע „33" און ווען די דאזיגע ליסטע איז גענצליך אדורכגעפאלען, ווידמעט ער זיך דעם ווירט־שאפטליכען אויפבוי פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

אין יענער צייט ענטוויקעלט ער א אויסערגע־וועהנליכע ארגאניזאציאנעלע טעטיגקייט אין ווארט און שריפט, כדי צו פראפאגירען דעם רעיון פון קאאָ־פעראציע און ווירטשאפטליכע זעלבסט־דערהאלטונג אין די רייהען פון דער ארטאדאקסיע. אלס מוסטער פאר זיין דאזיגער אידעע שאפט ער אין לאדז די ערשטע ארטאדאקסישע קאאפעראטיווע באנק, די „באנק קופיעצקא - קרעדיטאָווי" (איצט פעטריקאָ־ווער 29), וועלכע איז געווען דער יסוד פאר א גרוי־סער און ברייט־פערצווייגטער קאאפעראטיווער בע־וועגונג ביי דער יודישער ארטאדאקסיע פון פוילען, וועלכע האט ביז דעמאלט אין דער הינזיכט אבסאָ־לוט גארנישט געטון. שפעטער ארגאניזירט ער אויך דעם רעוויזיאנס - פערבאנד פון די ארטאָ־דאקסישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען, פון וועלכען ער איז פרעזעס ביז'ן לעצטען טאג פון זיין לעבען.

אין 1930 ווערט ער אויפסניי געוועהלט אין סע־נאט, פון דער מלוכה־ליסטע פון ב. ב. אין די רע־גירונגס־קרייזען האט ער זעהר גרוים אנזעהן און באטש ער איז דער איינציגער יוד אין סענאט, ווערט ער אבער פארט געוועהלט אלס מיטגליד אין פרע־זידיום.

ער בעזעצט זיך דאן צוריק אין ווארשע, וואו ער בענייט זיין פארלאמענטארישע טעטיגקייט, חוץ פארן כלל און חן מיט אינטערוועניצען פאר יחידים.

ליידער איז איהם אבער נישט בעשערט געווען לאנג צו זיין טעטיג. אין 1932 איז ער קראנק גע־ווארען און זינט דעמאלט איז איהם זיין ארבייט בעשווערט געווען. מיט גרוים מסירות־נפש האט ער זיך דאך בעמיהט ווייטער צו לייסטען פאר'ן פוילי־שען יודענטום אויב נישט פערזענליך, טא איז כאטש שריפטליך — און זיינם א אינטער־וועניץ אדער השתד־לות איז שטענדיג געקרוינט געווען מיט'ן גרעסטען ערפאלג.

אין דער לעצטער צייט האט זיך זיין מצב בסדר פערערגערט און מוצאי ראש־השנה האט ער אויס־געהויכט זיין אידעלע נשמה אין עלטער פון 62 יאהר.

מ. קעניג

אייער באגאזש ווערט אפגענומען פון דערהיים און צוגעשטעלט קיין ארץ־ישראל
דורך PRZEDBORSKI, KOLNER i S-ka, Łódź, Sienkiewicza 6
ביליג און שנעל. קלינגט טעל. נומערן 129-25 און 247-75

שטרייק פון ארבייטער ביים בויען דאס מיליטערישע שפיטאל

(א) נעכטען איז אויסגעבראכען א שטרייק פון די ארבייטער, וועלכע ארבייטען ביים אויס־בויען דעם בנין פון מיליטער־שפיטאל אויף זשע־ראמסקיעגא 113: דעם בוי פיהרט די ווארשאווער פירמע פאדלעצקי, סלאבאדזשינסקי און שותפים. ס'האבען פערשטרייקט 300 ארבייטער.

די סיבה פון שטרייק איז, וואס די פירמע האט אנגענומען ארבייטער און האנדווערקער פון אויסער לאדז, אויסמיידענדיג די היגע בעלי־מלאכות. די פירמע האט פערזיכערט אינ'ם אפמאך, אז ארבייטער און האנדווערקער צום בוי וועלען אנגענומען ווערען פון די היגע כוחות, די פירמע האט זיך אבער דערמיט נישט גערעכענט און גע־ברענגט 10 מויערער פון דער פרעמד. צוליב דעם טאקע איז אויסגעבראכען דער שטרייק. ביי דער זעלבער בעלעגענהייט האבען די שטרייקענדע אר־בייטער שוין ארויסגערוקט אויך פערשידענע לוין־פאדערונגען.

פראצעס וועגען דינסט־מיסברויכען
פון געז. רעפערענט פון דער לאדזער סטאראסטווע

(א) היינט הויבט זיך אן אין קרייז־געריכט דער פראצעס געגען ארטור ריין, דעם געוועזענעם רעפע־רענט פון דער לאדזער סטאראסטווע, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין דינסט־מיסברויכען.

צוזאמען מיט'ן געוועזענעם רעפערענט ריין וועט אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זיצען א געוויסער בנימין שקלאזש. דער פראצעס וועט פארקומען אונ־טערן פארזיץ פון ריכטער ווישניעווסקי, עס זענען ארויסגערופען געווארען 33 עדות, אממייסטען צוויי־שען די לאדזער בעקערס.

דער פראצעס וועט דויערן 2 טעג.

אפקלאנגען פון דעם בעסטיא־לישען מארד
אויף דער חתונה אויף דער טרעבקענער־גאס

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט זענען א גרופע איואנטוריסטען אנגעפאלען אויף טרענק־נער 60 אויף די אנטיילנעהמער פון א חתונה און 4 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט געווארען, דער חתן אליין אדאם יואלטשאק איז דערהרגעט געווא־רען אויפ'ן ארט און די איבריגע 3 זענען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפי־טאל.

די פאליציי האט אונטערגענומען א שטרענגע אויספארשונג און איינגעארדענט אנ'אבלאווע, כדי צו ענטדעקען די מערדער, אלס רעזולטאט פון דער דאזיגער אבלאווע זענען פערהאלטען געווארען עט־ליכע צעהנדליג פערדעכטיגע פערשוינען, יואהר־שיינליך, געפינען זיך צווישען די דאזיגע פערהאל־טענע די שולדיגע פון דעם בלוטיגען שלאכט אויף דער חתונה די אויספארשונג איז אין גאנג.

וולאדיסלאוו קאפטאל
(קאלעקטאר פון דער מלוכה־לאטעריע)

בעדייטענדיגע אויסבעסערונגען אין שפיל־פלאן פון דער 34־טער פוילישער מלוכה קלאסען לאטעריע

יעדער וואס האט א שפיל־צעטעל פון דער פוילישער קלאסען־לאטעריע, וויל נאטירליך, וואס מעהר געווינען, אזוי קומט אויס אפט צו הערען אין דער ברייטער געזעלשאפט.

אונזער קלאסען לאטעריע האט שוין בעוויזען פון 3 יאהר, כסדר אויסצובעסערען דעם שפיל־אופן, און אויך פערגרעסערט די געווינסטען פון די לאסען־בעזיצער.

בעזונדערס נוצליך פאר די שפילער איז די איצטיגע 34 לאטעריע, נישט ענדערענדיג דעם ביז איצטיגען פלאן פון געווינסטען.

מען האט נאך פערגרעסערט די צאהל פון גע־ווינסטען פאר די בעזונדערע 4 קלאסען, די געמיינ־זאמע צאהל פון געווינערס צו 5000 זל., פון 155 אויף 165 צו 2000 זל. פון 550 אויף 565, צו 1000 זל., פון 1085 אויף 1110, צו 500 זל. פון 1345 אויף 1390, און אויך צו 200 זל. פון 53650 אויף 56350. אין דעם שפיל־פלאן פון 34־טע לא־טעריע איז צוגעקומען 2,790 נייע געווינסטען פון 5000 ביז 200 זל.

אבער דאס איז נאך נישט אלעס!

די גענעראל־דירעקציע פון אונזער לאטעריע האט פאר די שפילערס פון גרעסערע געווינסטען אין די בעזונדערע קלאסען, און ציהונגס - טעג, בע־שטימט פאר די ערשטע צוויי קלאסען נאך 4 געווינ־סען יעדע צו 25000 זל. פאר דער 3־טער קלאס, 3 געווינסען צו 25000 זל. און פאר 4־טער קלאס 14 געווינסען טעגליך צו 30,000 זל. אזוי א נאך איז די צאהל געווינסען אין אלע 4 קלאסען פון 20,000 ביז 100 טויזענט, איז געוואקסען פון 43 אויף 68.

נעהמענדיג אין אכט דעם פאקט, אז די גע־מיינזאמע צאהל פון געווינסען אויף דער סומע פון 100 טויזענט, ביז 10 טויזענט, נישט בלויז וואס איז איבערגעבליבען דיזעלבע צאהל, נאר — ווי מיר האבען שוין אויבען דערמאהנט העכער 2,790 מי־טעלע און קלענערע געווינסען זענען געווארן פער־גרעסערט כדי די נייע שפילער זאלן נישט בעוועלה'ט ווערען אין פערגלייך מיט די שפילערס פון דער 33־טער לאטעריע, וועלכע נעהמען אנטייל בחינם אין דער צוגאב־ציהונג פון דער ניי־יאהר ציהונג. דער פלאן פון דער 34־טער לאטעריע גיט די זעל־ביגע שאנסען און מעגליכקייט אנטיילצונעהמען אין דער צוגאב־ציהונג פון דער פסח'דיגער ציהונג, וועלכע וועט פארקומען דעם 8־טען אפריל, אויסגע־לאסיוועט וועט ווערען דאסמאל 2000 געווינסען צו 20 טויזענט זל., 5000, 2000, 1000, 200, און 100 זל. אויף דער אלגעמיינער סומע פון 408,300 זלאטעס.

אהן א ספק וועלען די אלע אויסבעסערונגען געפינען זייער אויסדרוק, אין דער נאך גרעסערע[r] פעראינטערעסירונג פון די ברייטע קרייזען פון דע[r] בעפעלקערונג צו אונזער לאטעריע

וואס פארא פערלעגענע שטייער־ען קען מען רעגולירען מיט אבליגאציעס פון די מלוכה־הלוואות?

(א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן סיסטעם פון אפ־צאהלען די פערלעגענע שטייערן מיט אבליגאציעס פון די מלוכה הלוואות, קומען פאר כסדרדיגע מיספערשטענדנישען בנוגע דעם, וועלכע שטייערן ס'קענען בעצאהלט ווערען מיט אבליגאציעס.

די פינאנץ־מאכט האט איצט אויפגעקלערט, אז מיט אבליגאציעס קען מען צאהלען דעם פערלע־גענעם גרונט־שטייער, הכנסה־שטייער פון אונבע־וועגליכע גיטער, פון נישט־פערבויטע פלעצער, מיליטער שטייער, אויב דער חוב איז ענטשטאנען פאר'ן 1. אפריל 1933, אלע שפעטערדיגע שטייער חובות קענען נישט בעצאהלט ווערען מיט קיין אב־ליגאציעס.

א גרויסער סקווער אויף בזשעזשינער גאס

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די פלאנטאציע־אפטיילונג ביי דער שטאט־פערוואלטונג אויסגעארבייט א פלאן איינצוארדנען אויף עק בזשע־זשינער און מארישינער פאר דער פאוושעכנער שול א גרויסען סקווער, כדי צו געבען אביסעל גרינס דער דארטיגער געגענד.

ווי מען אינפארמירט אונז וועט מען שוין אין חודש אקטאבער אנהויבען צו בויען דעם סקווער. כדי ער זאל שוין זיין פערטיג אין אנהויב פריהלינג.

גנבים „אפעריען" צווישען לויה־געסט
זיי האבען נישט געהאט קיין מזל און מ'האט זיי איינגעזשפאנ'ט

(א) אויף קילינסקיעגא 132 איז פארגעקומען די לויה פון דער פערשטארבענער לאקאטארקע פון דערמאהנטען הויז מארטא יוזנער, צוליב דעם וואס אין צימער וואו די פערשטארבענע איז געלע־גען האבען זיך פערזאמעלט בעקאנטע און קרובים און ס'איז געווען געדיג ענג, האבען 3 פראפעסיא־נעלע גנבים בעשלאסען אויסצונוצען דעם טומעל און אנגעהויבען אדורכצופיהרען אפעראציעס אין די קעשענעס פון די לויה־געסט.

די גנבים האבען אבער נישט געהאט קיין גרויס הצלחה, ווייל מ'האט זיי באלד געכאפט ביי דער מלאכה און אריינגעזעצט אין טורמע, דאס זענען: בראניסלאוו גורטשאק, מאריאן בינטקי און יאן סטעמפניאק.

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע
8—11 ביינאכט און פון 4—9 אווענד

אינקאסא און פקדונות־פערלייכ[טערונגען] פאר באנק־קליענטע[ן]

די קאאפ. באנק־קופיעצקא־קרעדיטאווי אין לאדז, פיעטרקאווער 29 האט צוליב דער פערלייכ[טערונג] פאר איהרע קליע[נטען] [...]אָ־דענט פונ[...] היינטיגען טאג אן אנ'אמטירונג נאכמיטאג פון 4 — [...] נאכמ. דאס בעציהט זיך אויסשליסליך צו די אפט[...] לונגען: דאס אננעהמען פון אינקאסעס און דא[...] אננעהמען פקדונות די דאזיגע אינאוואציע ווע[...] אהן צווייפעל ענטשפרעכען די בעדערפענישען פון [...] האנדעלס־און אינדוסטריע־ספערען פון אונזער [...] שטאט און וועט זיכער אויפגענומען ווערען פון א[...] מיט גרויס פערגעניגען.

אנשטעקענדע קראנקהייטען אין לאדז

אין דער צייט פון 22 ביז'ן 30 סעפטעמב[ער] זענען אין דער געזונדהייטס־אפטיילונג ביי'ם מ[א]גיסטראט אנגעמעלדען געווארען פאלגענדע פאל[ען] פון אנשטעקענדע קראנקהייטען: בויך־טיפוס 39 [פא]לען, דיפטעריט 32 פאלען, שקארלאטין 22 פאל[ען], רויז 4 פאלען, מאזלען 4 פאלען, קאקלוש 8 פאל[ען], קימפעט־פיבער 8 פאלען צוזאמען 114 פאלען.

נדבות פאר קאכאנובקא
האט גענומען א פאלשער אגענט

(א) אין שטאטישען געריכט איז פארגע[קומען] מען דער פראצעס געגען 32־יעהריגען יוזעף וו[אג]נער. וואגנער האט זיך אויסגעגעבען אלס אגע[נט] פון שפיטאל אין קאכאנובקע און האט זיך נעמ[ע]ן צו פערשידענע פערזאנען און אינסטיטוצי[עס] און אויסגענארט פערשידענע סומען געלד [אלס] נדבות פאר'ן שפיטאל אין קאכאנובקע.

דאס געריכט האט וואגנער'ן פערמשפט א[ויף] 10 חדשים טורמע.

ראדיא־פראגראם

דינסטאג ד. 1־טען אקטאבער

6.34 — גימנאסטיק. 6.50 — פליטען. 8[...] אודיציע פאר שולע. 11.57 — צייט־סיגנאל. [12.]03 — ידיעות. 12.15 — אודיציע פאר שולען. [...]30 — קאנצערט. 1.35 פליטען. 3.12 — בערזע. [...]5 — עקספארט. 3.30 — פליטען. 4 — פון פ. ק[...] 4.15 — קאנצערט. 4.45 — „גאנץ פוילען זינג[ט]" 5 — שמועס. 5.15 — קאנצערט. 5.50 — די [...] רענדיגע ענציקלאפעדיע. 6 — פארטעפיאן - [...] צערט. 6.45 — פליטען. 7.20 — רעקלאמע - [...] צערט. 7.35 — ספארט. 7.50 — אקטועלע שמ[ו]עסן. 8.10 — מוזיק. 9 — אווענט־ידיעות. 9.15 [...] קאנצערט פון ווארשאווער קאנסערוואטאריום. [...]30 — פעליעטאן. 10.45 — ליטעראַרישער אווענד. —ידיעות, קאמוניקאטען. 11.05 — פליטען.

[D]r. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. [...]9-07
ספעציאליסט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונ[ג] און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייז

Dr. [...]. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. [...]5-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

„PRACA“

פרויען-פאך-קורסן ביי דער געז.

צו פערשפרייטן פאך-קענטענישן צווישן יידישע פרויען.

וואלטשאנסקא 21, טעל. 167-15

נעהמט אן איינשרייבונגען:

1) קונסט-שטיקעריי,
2) דאמען-שניידעריי-צושניידען,
3) גארסעטען-פאך-צושניידען,
4) הוטען-פוצעריי,
5) וועש-נייהען-צושניידען,
6) אנדולאציע,
7) מאניקור.

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9—13 און פון 15—19.

HENRYK PFEFFER

PIOTRKOWSKA 113, tel. 218-72

עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן איהר רייך-פערזעהענע אפטיילונגען:

דאמען-אפטיילונג: עלעגאנטע פעלצען, מאנטלען, קליידער, וועש, פולאווערען א. ז. וו.

מענער-אפטיילונג: פעלצען, פאלטענס, קאפעלושען Scott, Habig, Hückel, שיכווארג, איטאליענישע העמדער, קראוואטען א. ז. וו.

קינדער-אפטיילונג: פאלטענדלעך פאר מעדלעך און יונגלעך, אנציגלעך, קליידלעך

גענעפעלטע שילער-אנציגלעך ווי אויך זעמטליכע קינדער-וועש

אלעס צו מעדקלענערטע פרייזען.

5 שרודמיעסקא 5

„SALUS“

אין עמפפעהלט א רייכען אויסוואהל שיך פון הערן-, דאמען און קינדער שיך גאראנטירטע ארבייט צו זעהר נידריגע פרייזען.

דער ניי-ערעפענטער

לוקסוס-שיך-מאגאזין א. פ.

דאס מעדעל פון די וואלקענס

היינט פרעמיערע!! ליבעס-פאעמע א. ג.

אין די הויפט-ראלען: JOSE MOJICA, ROSSITA MORENO

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבען אנהייב 4.30, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

נעקסטער פראגראם: „די לאכעדיגע אויגען“ מיט SHIRLEY TEMPLEY אין די הויפט-ראלען.

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

צאהן-ארצט

LEOPOLD

WINNYKAMIEN

פלאץ קאשטשעלני 4

נעמט אן פון 10—2 און פון 4—8 אווענט

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א האנד-יונגעל צו מענער-בעשטעלט ביי קוטשינסקי, זאוואדזקא 28, פראנט, 1. שטאק.

עס ווערט געזוכט א לערן-יונגעל ביים דאמען-שניידער פאמארסקא 25, 1795 גארט.

א האנט-נייהער מענער-בעשטעלט ווערט געזוכט פון זאפארט טראוגוטא 9, וואלבארסקא 14. 1803

ס'ווערט געברויכט פון זאפארט א לערן-יונגעל צום סוועטער-פאך. נאוואמיעסקא 26, פראנט, 3. שט. וו. 41.

לאקאלען

צו פערדינגען א געוועלב מיט א שטוב, ווי אויך א פראנטאווע קעלער. זגערזשער 5, ביים ווירט. 1792

Centrum! Duży 2-okienny pokój przy pojedyńczej osobie do wynajęcia. Piotrkowska 56, m. 48. 1801

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט א שותף ביז 5 טויזענד זל. צו אן איינגעפיהרטע גרויסע האנדעלס-פאבריק, ווי אויך אייגענע שטאף-אויסארבייטונג מיט א געזיכערטע פערדינסט. עווענטועל קען עס פערקויפט ווערען פאר א צוגענגליכען פרייז. אפערטען אונטער „האנדשוה“ אין אדמ. 1776

גלאסטיק-מאשין אויף רעפארמעס. מיר נעהמען אן אויף לוין ביליג. — פיעטריקאווער 115. סוועטער-פאבריק.

איך וויל פרויטנעהמען ארבייט אויף 84-ער און 120-ער מאשינען. צו ערפאהרען שקלאנא 30, וו. 28.

Zaginione zostały 5 weksli i jeden wyrok na Zł. 850.– Znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem do Rozenbauma, Cegielniana 21.

בילליג דירה-געלד

צוליב אפריליע קיין פאלעסטינא איז איבערצוגעבען אין צענטרום שטאט

א גוטע ביר-שענק

מיט די גאנצע איינריכטונג מיט א וואהנונג, ביליג דירה-געלד. אפערטען אין אדמינ. פון דער צייטונג אונטער „ביר-שענק“. 1794

Rutynowana pianistka

udziela lekcji. Ceny przystępne. Wiadomość: Pomorska 25, mieszk. 76.

Laboratorjum analiz lekarskich

„SANITAS“

Wólczańska 41, tel. 232-94

פיהרט אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט אורין, פלעגמע א. א.

מויפן מעלעפאנישען פערלאנג שיקען מיר נאך אטעריאל און שיקען אפ די אנאליזען אהיים

LEKARZ DENTYSTA

St. GELBERG

צוריקגעקעהרט

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אווענט

Dr. med.

H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

זגערזשער 15 טעל. 113-47

נעמט אן פון 4 ביז 7 נאכמיטאג.

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוזאק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—2 און פון 4—8 אווענט

Dr.

Wajnberg

ספעציאליסט פאר לונגען-, הארץ- און סקלעראז-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145 טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

חנוקשטעל פון שירמס און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו מעסיגע-פרייזען

נעמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4—8 אווענד.

ד"ר מ. וויינבערג

מעד.

נערווען-קראנקהייטן (עלעקטריזאציע)

זשעראמסקיעגא 25, טעל. 172-20

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 5—8 אווענד.

בענקלעך און פאטעלען

(געבויגענע ווינער)

צו פאבריקס-פרייזען עמפפעהלט

Wytwórnia Mebli Giętych „HERKULES“ Cegielniana 16 w podwórzu.

LEKARZ DENTYSTA

F. LUBICZ-KARCZMAROWA

Kilińskiego 30, tel. 216-48

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 9—12 און פון 3—6 נאכמ.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116-33

רענטגען-קאבינעט

וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

ספרים-געשעפט „מסורה“

... סכארניא 34, פראנט-געשעפט, אויך איינגאנג דורכן טויער.

צו בעקומען אלעראט שול-ביכער העברעאיש יודיש מיט 25 פראצ. ביליגער ווי איבעראל

... חזורים, אויך מיט פיליגער איבערזעצונג, סליחות, ... חומשים, משניות, מדרשים, גמ׳ות, סידורים, טליתים, ... טלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, תפילין. פאר פראווינץ ... ספר ראבאט. געדענקט די אדרעס:

וויסכארניא 34, אויך איינגאנג דורכן טויער.

גם אני מודיע שכבר הופיע הספר הנורע ... סורות עם עולם ח"ג וח"ד.

ד"ר

ס. קאנטאר

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)

פיעטריקאווער 90

טעל. 129-45.

נעמט אן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אוו

DR. MED.

Szymon Grynberg

פילסודסקיעגא 55, טעל. 168-58

(אורדינירט זומער אין ווישניאווא-גורא)

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1-טער שטאק.

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95,

נעמט אן פון 9—11 און פון 6—8 אוונט

DR.

J. Szreiber

כירורג

צוריקגעקעהרט

נארוטאוויטשא 9, טעל. 122-95.

נעהמט אן פון 1—2 און פון 6—8 אווענד.

Dr. med.

Dr. ROSENZWEIG

צוריקגעקעהרט

Piłsudskiego 72

telefon 128-74

נעמט אן פון 9—10 און פון 6—7 אוו.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט זונטאג פון 10—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. ... בעשטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.

P. Braun

ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

וואוינט יעצט: פיעטריקאווער 81, טעל. 100-57.

נעמט אן פון 8—1 און פון 4—8 אוונט

Dr. J. Herszfinkiel

ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקומען

נעמט אן ביי זיך זשעלאנא 8a, טעל. 111-87

אויך אין לעטשניצע „פאמאץ“ אלעקסאנדראווסקא 1.

Dr. med.

G. GERSZTA...

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 17...

נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8³⁰.

Dr. L. Suchowczyc...

כירורג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

Gdańska ...

(ראג קאנסטאנטינער) טעל. 123-47

נעהמט אן פון 4—6 נאכמ.

לעטשניצע

פאר וועגעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

פיעטריקאווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.

און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מיליסעטער-שורה

פאר'ן טעקסט 18 גר. ... 40 גר. ... 12 גר. ... 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז 5 זל., אמעריקא 1 דאל. ...

[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.

פון א רייזע איבער דייטשלאנד

ווען נישט דער ענגלענדער...

דער צוג לויפט איצט שוין אויף דער דייטשער זייט. מיר זענען אין דייטשלאנד, אבער מיר פיהלען עס דערווייל נישט. נישטא קיין האקענקרייץ פאהנען אויף די באהן-סטאציעס, נישטא קיין דייטשען אין ברוינע אוניפארמען, נישטא איבערהויפט קיין לעבען.

יונגע גרינע וועלדער שפרינגען פאר אונז פערביי און ווערען פערשוואונדען אין הינטערגרונד צוזאמען מיט די טעלעגראף - סלופעס. קליינע פויערשע הייזער ווארפען זיך דורך דא און דארט און גיבען בלויז צו קאליר צו דער נאטירליכער שעהנקייט פון דעם זומער אין דייטשלאנד.

מיר זיצען ביים פענסטער אין אונזער לויפענדיגען צוג און ווערען בעצויבערט פון דעם גאלד-גרינעם בילד, וואס טראגט זיך פאר אונז פערביי: פון דער רוה, וואס שוועבט אין דער לופטען איבער פעלד און וואלד און דארף; פון דעם שעהנעם זומער - געגענד, וואס אונזערע אויגען זעהען.

— מען וואלט געקענט לעבען, ווען מען זאל באר לאזען! — פאלט מיין שכן, דער ענגלענדער אריין אין א פילאזאפישער שטימונג.

דער קאנדוקטאר קומט אריין און ער שלאגט איבער די אידיליע. אן'אלטער, א גוטמוטיגער, הייסט ער זיך ווייזען די בילעטען און פערשווינדט אזוי שנעל ווי ער לעכערט זיי דורך.

— דאס דייטשע פאלק — פילאזאפירט ווייטער מיין ענגלענדער — איז גארנישט אזוי שלעכט ווי מען מאכט דאס אבער שלעכט. דער דורכשניטליכער דייטש איז א מענש אהן חכמות, ער איז רוהיג, ארבייטסזאם און פלייסיג, ער האט אבער נישט גענוג ווילענס-קראפט, ווען עס קומט צו פאליטישער פערשקלאפונג. ער איז געווען פערשקלאפט צום קייזער, איצט איז ער פערשקלאפט צו די נאציס. ניין, קיינער קען מיר נישט איינרעדען, אז די נאציס זענען דאס דייטשע פאלק.

מיין ענגלענדער שווייגט א וויילע און לאזט זיך אוועק אין ווייטערע געדאנקען.

— איהר מיינט, — זאגט ער — אז די איצטיגע בישטערע קאמפאניע געגען יודען און קאטאליקען אין דייטשלאנד איז אזוי צום הארצען פון דעם דייטשען פאלק? עס הויבט זיך גאר נישט אן. דער דורכשניטליכער דייטש וויל נישט וויסען פון דער דאזיגער קאמפאניע. מען צווינגט איהם איינפאך אויף איהם ארויף. מען טעראריזירט איהם, ער זאל באיקאטירען די יודען. מען האלט איהם אונטער דער בייטש פון דער געהיים-פאליציי, שטענדיג איז ער אונטער שרעק...

אליין א מיטגליד פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי אין ענגלאנד, איז מיין מיטפאהרער זעהר אומצופרידען דערמיט, וואס ענגלאנד האט ערלויבט דייטשלאנד אויפצושטעלען צוריק איהר ארמעע און פלאט.

— ווען נישט די דאזיגע עפענטליכע גוטהייסונג פון ענגלאנד, וואלטען איצט די נאציס נישט אזוי געטשעוועט געגען יודען און קאטאליקען אין דייטשלאנד, — קלעהרט ער מיר אויף, — ענגלאנד האט זיי געמאכט צו פיהלען, אז זייער

(א בריף)

אויסלענדישע פאליטיק איז אין ארדנונג, האבען זיי זיך דערפאר איצט גענומען צו זייער אינערליכער פאליטיק — צו די יודען, צו די קאטאליקען צו אלעמען, וואס איז נישט אין דעם נאצי-גייסט.

ער רעדט און מען קאן זעהן, אז ער ווייסט וואס ער זאגט. ער איז נישט דער איינציגער היינט צו טאג אין ענגלאנד, וואס דענקט אזוי. הונדערטער טויזענדער און צענדליגער טויזענדער האבען אזא מיינונג, ווען ענגלאנד זאל נישט געווען ערלויבען די נאציס צו פערגרעסערען זייער ארמעע, וואלט די אנטי - יודישע לופט אין דייטשלאנד איצט געווען פיל-פיל קיהלער. נישט אלע אין דייטשלאנד זענען יודען-פרעסער, נישט אלע זענען שטרייכערס.

ווי נאצי - קינדער שפילען זיך

— האנאווער!...

דאס בילד ענדערט זיך אויף דער דאזיגער צענטראלער דייטשער באהן - סטאציע. איצט זענען מיר שוין בלויז 4 שעה פון בערלין, זעהט מען שוין נאציס אין ברוינע אוניפארמען, זעהט מען שוין פלאטערן די גרויסע האקענקרייץ-פאהנען, פיהלט מען שוין די לופט פון דעם „שטורמער" און פון יוליוס שטרייכער.

א גרופע קינדער, מעהרסטענטייל מיידלעך, אלע אין ברוינע העמדלעך, לאזען זיך אריין אין די וואגאנעס און פילען אן אונזער צוג. דאס איז א שול-עקסקורסיע. דאס פאהרען זיי אויס אויף א יום-טוב קיין בערלין.

— הייל היטלער!

זיי איבערפאקען די קארידארען פון דעם צוג, און שטיפען און לאכען, און פיהלען זיך לוסטיג.

— הייל היטלער!

עמיצער פון זיי פערציהט א געזאנג, און באלד ווערען די טענער אונטערגעכאפט פון אנדערע. א נאצי-יוגענד-ליד הילכט איבער די אפענע קארידארען פון לויפענדען צוג און רופט ארויס ביי וועמען פרייד און ביי וועמען מרה-שחורה'דיגע געדאנקען.

מיר זענען אין נאצי-דייטשלאנד. און איצט הויבט מען דאס אן שטארק צו פיהלען.

וואס נעהנטער צו בערלין, אלץ פולער און פולער ווערט אונזער צוג, — אלץ מיט נאציס, אלץ מיט פאסאזשירען אין אוניפארמען, אדער מיט אזעלכע, וואס טראגען א נאצי-צייכען אויף זייערע ציווילע קליידער.

די שטימונג אין צוג איז אן'אנגעצויגענע. קיינער וואגט נישט ארויסצורעדען א ווארט. מען זיצט אין די וואגאנעס, און מען רויכערט און מען קוקט אריין אין די דייטשע צייטונגען.

— העי, יודע!...

דאס מאכען די נאצי-קינדער איצט א שפאס אין קארידאר. דאס שפילען זיי אן „אומשולדיג" קינדער-שפיל צו פערטרייבען די צייט.

איינער פון זיי, א צוועלף-יאהריג יונגעל, מיט טונקעלע האר, שטעלט זיך ארויס אין פראנט מיט א צופרידענעם שמייכעל.

— דאס איז אונזער יודע! — ערקלערט אונז א מיידעל פון דער גרופע. ער איז נישט בלאנד, רופען מיר איהם אין שפאס „יודע".

דער „יודע", א הונדערט-פראצענטיג דייטש יונגעל אין ברוינעם אוניפארם, נעמט זיין ראלע מיט שטאלץ.

— ווער איז אונזער אומגליק? — שטעלט איהם עמיצער פון די קינדער א פראגע.

— דער יודע!..

— וועמען דארף מען באיקאטירען?

— דעם יודע!

— מיט וועמען טאר מען נישט פערקעהרען?

— מיט דעם יודע!

אלע אין קארידאר לאכען, און פערשטעהען גארנישט, ווי פערסמ'ט זיי זענען. שטיל און שווייגענדיג האלטען זיך בלויז די פאסאזשירען, וואס טראגען נישט קיין נאצי-צייכען. שווער פיהלט זיך מיין ענגלענדער און נאך שווערער איך.

דער צוג דערנעהנטערט זיך צו בערלין!...

ם. ב.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

ארעסטירט 4 „אונלעגאלע" עולים.

ירושלים (יט"א) די פאליציי אין מגדל גד האט פערהאלטען 4 יודען, וועלכע זענען אריינגעקומען אין לאנד אהן וויזעס. אלע 4 זענען איבערגעפיהרט געווארען אין תפיסה אין עזה, צוויי פון זיי שטאמען פון פוילען און צוויי — פון רוסלאנד.

אראבישע ארבייטער ווערען הער-בירט אין א"י קיין מזרח-אפריקע.

ירושלים (יט"א) „א דיפאע" טיילט מיט, אז עגיפטישע אגענטען ווערבירען אין אראבישע דערפער ארום חיפה ארבייטער פאר מזרח-אפריקא.

„מיט'ן שיף „קאמביין", וואס האט די טעג בעזוכט דעם יפו'ער פארט זענען אפגעפאהרען קיין מזרח-אפריקא 500 אראבישע ארבייטער פון סיריען און לבנון.

די אראבישע אקציע געגען דער חולה-קאנצעסיע.

ירושלים (יט"א) אין הסכם מיט די בעשלוסען פון דער קאנפערענץ, וואס איז די טעג פארגעקומען אין דארף האלסא „צו ראטעווען דעם באדען פון חולה גאלאן און בטיחה פון ציוניסטישע הענד" ווערט געפיהרט דורך אראבער א שארפע אגיטאציע געגען דער חולה-קאנצעסיע.

דער פארזיצער פון דער דאזיגער קאנפערענץ עמיר מאור האט איבערגעשיקט צום פראנצויזישען הויך-קאמיסאר אין סיריען א מעמאריאל געגען דער חולה-קאנצעסיע און פאדערט צו פערבאטען יודישע ערד-קניות, נישט דערלאזען צום פערקויף פון 300 טויזענד דונאם ערד אין בוטייכא און גאלאן צו יודען און פערטיילען דעם דאזיגען באדען צווישען פעלאכען.

דער אויפבליה פון יודישע לאנדווירט-שאפטליכע ישובים אין ארץ ישראל.

ירושלים (יט"א) אין קרית-חיים (מפרץ עכו) איז פייערליך געעפענט געווארען דער ניי-געבויטער 2-שטאקיגער שול-בנין. מיט 3—4 יאהר צוריק איז דער באדען, אויף וועלכען עס געפינט זיך איצט דער בליהענדער ישוב, געווען וויסט און פוסט. די ערשטע קאלאניסטען אין קרית-חיים האבען אנגעהויבען מיט א שולע פון 15 קינדער און א קינדער-גארטען פאר 25 קליינע קינדער. היינט צו טאג לערנען זיך אין דער דארטיגער שולע 500 קינדער אין דעם קינדער-גארטען — 200 קינדער. דער נייער שול-בנין צעהלט 20 צימערן.

עמיר ארסלאן ווערט געשטעמפעלט אלס איטאליענישער אגענט

ירושלים (יט"א) „פעלעסטין" טיילט מיט פון ביירוט, אז דארט איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס זענען געהאלטען געווארען שארפע רעדעס געגען דער איטאליענישער פראפאגאנדע צו ווערבירען אראבער אין דער איטאליענישער ארמעע אין מזרח-אפריקא. איינער פון די רעדנער האט שארף אנגעגריפען דעם ארגאניזאטאר פון דעם „מוזולמענישען קאנגרעס" אין זשענעווע עמיר ארסלאן אלס איטאליענישען אגענט. דער רעדנער האט אויפגעפאדערט דעם הויפט-מופטי פון לבנון און דעם העכסטען מוזולמענישען ריכטער צו פראטעסטירען געגען דער אקציע פון עמיר ארסלאן.

„נשר" פראדוצירט 1.000 טאן צע-מענט טעגליך.

ירושלים (יט"א) אין דער גרויסער צעמענט פאבריק „נשר" איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דעם נייעם פאבריק - פאוויליאן, א דאנק וועלכען די פראדוקציע פון דער פאבריק איז געשטיגען פון 600 אויף 1000 טאן צעמענט טעגליך דער נייער פאוויליאן איז אויסגעבויט דורך ארגאניזירטער יודישער ארבייט. די מאשינען זענען געבראכט געווארען פון דענעמארק. אין דער פייערונג האבען זיך אויך בעטייליגט ארבייטער, וועלכע האבען מיט 10 יאהר צוריק ארויסגעלאזט די ערשטע צעמענט טראנספארטען פון „נשר".

—=—

קאץ און מויז

(דערצעהלונג) • פון דוד פינסקי

— 3. —

„אויף דריי וואכען... אויף דריי חדשים..." האט זילבערמאן איראניזירט.

שקלאווער האט פערלוירען דעם חשק פארטצוזעצען מיט איהם דעם דיספוט.

„וואס דענקט איהר?" האט ער זיך געווענדעט צו דעם מיידעל.

ליבכען האט נישט געוואלט רעדען וועגען דייטשלאנד און די יודען. עס איז איהר געווען שווער, און זי וועט זיך געוויס צעוויינען. זי האט אפגעווארט א ווילע און דערנאך ארויסגערעדט: „אפשר".

זי האט זיך אוועקגעטראגען קיין דייטשלאנד, ארויסגערופען אין געדאנק א הונגער-שטרייק פון די הונדערט-טויזענד יודען... ווי וואלט עס טאקע געווען? זי ווייס עס זאגען דעם טאטען. אין פערסיע האט עס די יודען געהאלפען. זי האט ווידער גענומען דעם ביבעל, אריינגעקוקט אין דעם ארט, וואו עס ווערט דערצעהלט וועגען דעם תענית. די ביידע יונגעלייט האבען פערשטאנען איהרע בעוועגונגען.

„אזוי, אזוי", האט זילבערמאן געלאכט. „איז עס גאר געווען א פאליטישער הונגער-שטרייק. איז וואס האבען זיך עפעס די יודען געדארפט פערקלייבען אין זייערע שוהלען?"

„ווערט וועגען דעם קיין ווארט נישט דערמאנט אין דער מגילה. די יודען האבען זיך יא פערזאמעלט אבער אויף די גאסען פון שושן, אויף די מערק פון שושן... זיי האבען געפאסט פאר אלעמען אין די אויגען... דער בעסטער בעווייז, אז דאס איז געווען א הונגער-שטרייק".

„אומזין", האט זיך זילבערמאן נישט אונטערגעגעבען.

„איך האב עס שוין איינמאל געהערט", האט שקלאווער געזאגט מיט נצחון.

„און דער דאזיגער פורים איז א יום-טוב פאר יודען?" האט ליבכען געפרעגט, נאכגייענדיג נאך איהרע אייגענע געדאנקען.

„נישט קיין יום-טוב, נאר א געלעגענהייט צו שיכורן", האט זילבערמאן געענטפערט.

„נישט קיין יום - טוב, נאר א געלעגענהייט אויף אויפצוהויבען דעם פאלקס-גייסט", האט שקלאווער נאכגעזאגט נאך זילבערמאנען.

„נאטירליך, מיט אזוי פיל גייסטיגע געטראנקען", האט זיך זילבערמאן געוויצעלט.

„א, ניין", האט שקלאווער פראטעסטירט; „אונזער פאלק שיכורט איבערהויפט נישט!... וואס, וואס, אבער א פאלק פון שיכורים זענען מיר נישט!.. אויב אונזער פאלק האט אויסגעקליבען פורים פאר א טאג, ער זאל מעגען טרינקען ביז שיכור ווערען, איז עס דערפאר, ווייל ער זעהט אין איהם א סימבאל פון זיכערקייט, פון נישט אונטערגיין, פון נישט-פערצווייפעלט ווערען אפילו אין דער שווערסטער לאגע, פון נישט פערלירען זיך אפילו אין דער גרעסטער געפאהר."

„פארוואסזשע איז ער נישט געווארען קיין יום-טוב", האט ליבכען געפרעגט.

„ער איז א יום-טוב"! האט שקלאווער געענטפערט, „נאר ער איז נישט אריינגעשטעלט געווארען אין יענער קאטעגאריע יודישע ימים-טובים וועלכע דאס יודישע געזעץ האט געמאכט פאר אבסאלוטע רוה-טעג. עס פאלט מיר איצטער איין, אז דאס איז געטון געווארען מיט א כיוון, כדי דאס פאלק זאל זיך קאנען אויסלעבען אין דער גרעסטער פרייליכקייט, אומגעשטערט און אומגעבונדען פון די פערשידענסטע ריטואלען און דינים. דעם בעסטען בעווייז האב איך טאקע אין דעם, ווי מיר יום-טוב'ען דעם טאג ביי אונז אין ארץ-ישראל. ווילט איהר הערען?"

ליבכען האט נישט געענטפערט. וויל זי הערען? האט זי ביז איצט געוואלט הערען? זי האט געפרעגט פראגען, אבער איז נישט געווען דערביי. נאר א טייל פון איהר האט עס געטון, א גאנץ קליינער טייל. דאס איבעריגע פון איהר איז פערזונקען אין טרויער, הערט זיך צו צום געוויין, וואס ליגט איהר אין אלע גלידער; צו דער נאגעניש, וואס עסט אויף איהר הארץ... זאל ער רעדען, ער נישט רעדען. זיין שטים איז נאר א צוגאב צום גערויש פון די כוואליעס, וואס זי הערט נישט אויף צו הערען. דעם געשריי פון איהר הארץ וועט ער נישט פערשרייען, נישט פעררעדען... וואלט ער כאטש נישט געמאכט אזוי מיט די הענד! און וואלט ער נאר נישט אזוי געקאליעטשעט איהר דייטשע שפראך! — שקלאווער האט גערעדט מעהר יודיש און געמיינט נאר, אז ער רעדט דייטש...

אויך זילבערמאן האט גארנישט געענטפערט, איהם האט נישט אינטערעסירט, ווי די יודען יום-טוב'ן פורים אין פאלעסטינע. פינסטערע רעאקציע איז דער יום-טוב, און די יודען אין פאלעסטינע זענען בכלל קאנטער-רעוואלוציאנערען, העלפער פון דעם ענגלישען אימפעריאליזם... ער האט זיך גענומען פאר זיין בוך. א שטומע אנצוהערעניש, אז ער וויל נישט הערען.

אבער שקלאווער האט זיך נישט געקאנט איינהאלטען. ער האט געוואוסט, אז זיינע שכנים ווילען נישט הערען, נאר דער בעגעהר צו דערצעהלען איז געווען אין איהם צושטארק. זאלען זיי הערען, צי זיי ווילען אדער נישט! נישקשה!...

„אין ארץ-ישראל איז פורים געווארען דער יודישער קארנאוואל. מיט דעם גאנצען טומעל און הוליעניש, און משוגע-מאכען זיך פון א קארנאוואל. האט אויך בעקומען א קארנאוואל-נאמען: „עד-דלא-ידע"...

ליבכען האט אנגערוקט דעם שטערן איבער איהרע ברעמען. זילבערמאן האט ארויסגעקוקט פון זיין בוך. זיי הערען, הייסט עס, און ווילען פערשטעהן דאס אומפערשטענדליכע ווארט. זענען נישט זיכער, צי האבען זיי ריכטיג געהערט. שקלאווער האט הנאה'דיג געשמייכעלט.

„עד... דלא... ידע", האט ער איבערגעחזר'ט, פונאנדערטיילענדיג די ווערטער.

„קאליאדי", האט א זאג געטון זילבערמאן; „פערשלעפט אין הייליגען לאנד די רוסישע קאליאדעס..."

„ניין", האט שקלאווער געענטפערט, „עד-דלא-ידע" — דריי העברעאישע ווערטער, וואס זייער טייטש איז ביז ער האט נישט געוואוסט. נעמען זיך פון דער מעשה, אז איינמאל אין פורים, האט א יוד דערלויבט זיך אנצושיכורן, ביז ער האט נישט געוואוסט פון „געבענטש מרדכי!" ביז „פערשאלטען המן"!... און ווער עס האט נישט געזעהען דעם דאזיגען קארנאוואל אין דער יודישער שטאט, אין תל-אביב, דער האט גאר קיין בעגריף נישט, ווי יודען קאנען זיך מאכען פריילך...

„משוגע", האט זילבערמאן אונטערגעזאגט פון הינטער זיין בוך.

„אויב התלהבות און עקסטאז זענען משוגעת", האט שקלאווער אפגעענטפערט מיט א הארטער שטים, אביסעל גערייצט.

ער האט נאר אן'אויגענבליק אפגעכאפט דעם אטעם און ווידער אומגעקעהרט זיך צו זיין טעמע. עס האט זיך איהם שטארק געוואלט דערצעהלען די דאזיגע ביידע פרעמדע יודישע קינדער, ווי יודען אין ארץ-ישראל מאכען זיך פרעהליך אין דעם סימבאל-טאג פון זייער אומפערלענדליכקייט, פון זייער אייביג-געראטעוועט ווערען, פון ישועה און אויפקום. זאלען זיי הערען און וויסען, ווי די יודען פיהלען זיך אין דעם לאנד, וואס זיי האלטען פאר זייער אייגען, פאר זייער נאציאנאלער היים, אויפ'ן וועג צו אויפלעבונג און אויפבוי. עס האט דער יוד שטענדיג געהוליעט אום פורים — דאס איז געווען אומבעוואוסטזיניגע דאנקבארקייט און אומבעוואוסטזיניגע האפענונג. אין תל-אביב איז עס געווארען די אומענדליכע פרייד מיט בעוואוסטזיניגער בעגייאונג...

ער האט אבער נאך נישט קיין סך אריינגערעדט, ווען ליבכען האט זיך שנעל א הויב-געטון, ווי עפעס וואלט זי א ווארף געטון, אויפגעהויבען די האנד צו שקלאווער'ן, ער זאל אויפהערען צו רעדען, און אנגעשטעלט דעם בליק נאך רעכטס.

צוויי דייטשען האבען זיך פון דארט דערנעהנטערט, רעדענדיג הויך און אויפגעלעבט אין זייער מוטער-שפראך. איינער, מיט א מאנאקל אין אויג און מיט דועל-שניט אויף זיינע גלאטראזירטע באקען, האט אויסגעזעהען א מאן פון א יאהר פערציג; דער צווייטער א סך יונגער. ביידע הויך און בלאנד, אטלעטישע געשטאלטען, פעסט און זיכער אין יעדער בעוועגונג, שטאלץ און אראגאנט.

(פארטזעצונג קומט)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

צי וועלען מיר יודישע בעקער שווייגען?

צו דער פראגע וועגן מאסענהאפטע שליסען יודישע בעקערייען

דאָס יודישע בעקער־פאַך לעבט איצט איבער די שווערסטע טראַגעדיע, וואָס קאָן נאָר טרעפען אַ פאַך.

אין געוועזענעם קאָנגרעס־פוילען און אויף די קרעסען, געפינט זיך איבער 60 פּראָצענט פון פאַך אין יודישע הענד. איצט וועדט אויף אַ געזעצליכען אופן דאָס פאַך אַרויסגעריסען צוליב „סאַניטאַרע און היגיעבישע טעמים". עס ווערען מאַסענהאַפט פערמאַכט יודישע בעקערייען און טויזענדער בעקער, וועלכע האָבען געלעבט פון ערליכער אַרבייט, ווערען פערניכטעט און אַראָפּגעשווענקט פון דער אויבערפלאַך.

גוטע פאַכלייט, פון דריטען דור בעקער, מיט דערוואָרבענע רעכט, מיט האַנדווערקער־קארטען און מייסטער־דיפלאַמען, ווערען מיט איין פעדער־שטריך פערמשפט צום אונטערגיין.

אאין דער גאַנצער וועלט זענען דערלויבט קעלער־בעקערייען, בפרט די ביז־איצט עקזיסטירענדע, אויב זיי פיהרען נאָר איין ריינקייט און מאַשינען. ביי אונז העלפט דאָס אויך נישט.

זינט דעם יאָהר 1921, ווען עס איז אַרויס די פעראָרדנונג בנוגע די בעקערייען, איז אַ דאַנק דעם צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פוילען, מיט וועמען עס האָט צוזאַמען געאַרבייט דאָס בעקער־פאַך אין ווארשע, אַ פּאָר מאָל אָפּגעלייגט געוואָרען דער טערמין פון מעכאַניזירען די בעקערייען און שליסען די קעלער־בעקערייען. טויזענדער בעקערייען, וועלכע האָבען בעקומען דעציזיעס פערמאַכט צו ווערען, זענען אין דער לעצטער מינוט נישט פערמאַכט געוואָרען. ווען עס פלעגט דראָהען אַ נייע גזירה האָט דער פערבאַנד גערופען אַ צוזאַמענפאָהר, אָדער דער קאָנגרעס פלעגט אויפהויבען הויך זיין שטים און האָט ענטוויקעלט אַ ברייטע אַקציע און מיר זענען געווען עדות, ווי די גזירה איז אָפּגעלייגט, אָדער געלינדערט געוואָרען.

דער גורל האָט געוואָלט, אַז אין משך פון לעצטען יאָהר איז די צענטראַלע אָפּגעשוואַכט געוואָרען, וואס האָט זיך אָפּגעשלאָגען אויך שווער אויף אונזער פאַך. אַ סך האָבען פערגעסען, אַז אַזאַ אָרגאַניזאַציע ווי די האַנדווערקער־צענטראַלע מוז מען היטען, ווייל מיט איהר רעכענט זיך די מאַכט, אַלס מיט אַ יודישער פאָרשטעהערשאַפט.

אין דעם פערגאַנגענעם יאָהר האָט זיך ביי אונז געענדערט די לאַגע לרעה. די בעקער־מייסטער אין וואַרשע זענען צווישען זיך צעקריגט. אַנשטאָט דעם, אַז מען זאָל זיך מיט געמיינזאַמע מיטלען זיך ראַטעווען, איז איינער דעם צווייטען אַ געגנער. דער רעזולטאַט איז, אַז 22 נייע בעקערייען ווערען פערמאַכט, און ביז ניי־יאָהר וועלען נאָך 50 בעקערייען געשלאָסען ווערען.

אויף דער פראָווינץ איז נישט בעסער, ווייל וואַרשא גיט דעם ביישפּיל...

עס פרעגט זיך, צי וועלען מיר שווייגען און שטילערהייט געהען אונטער'ן מעסער?

וואו איז די יודישע עפענטליכע מיינונג, וואו זענען די מוסר־זאָגער און פריינד? זאָלען זיי אונז העלפען! זאָלען נישט געברענגט ווערען בלויז טריקענע ידיעות, וועלכע קלינגען ווי בעקראָלאָגען. דאָ האַנדעלט זיך דאָך וועגען טויזענדער יודען, יודישע בעלי־מלאכות און אַרבייטער, וועלכע בלייבען צוזאַמען מיט זייערע פאַמיליעס אָהן ברויט.

מיר ווענדען זיך צו דער עקזעקוטיווע פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פוילען — זאָל זי אונז בעמען אונטער איהר שוץ. זאָל זי נישט לאָזען אונז אונטערגעהן.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן רופען אין דער נאָהענטסטער צייט דעם פינפטען האַנדווערקער־קאָנגרעס, מוז די בעקער־פראַגע פערנעמען דאָס ערשטע אָרט אויפ'ן טאָג־אָרדנונג. די בעקער מוזען קומען צום קאָנגרעס אין גרויסע מאַסען. זאָל אויפ'ן קאָנגרעס צוזאַמען מיט די פאָרשטעהער פון אַנדערע פאַכען, געהערט ווערען די שטים פון גאַנצען אָרגאַניזירטען האַנדווערקער־כלל.

מיר, בעקער, קאָנען אַליין מיט אייגענע כחות גאָרנישט אויפטון, בפרט, ווען אַלץ איז געטון בעוואָרען, כדי דער פרעסטיזש פון בעקער־צעך זאָל ביי דער מאַכט אָפּגעשוואַכט ווערען.

זאָל איצט די צענטראַלע איבערנעמען די איניציאַטיוו. דאָס איז אונזער לעצטע האָפנונג, ווייל אַנדערש זענען מיר פערלוירען.

נ. פראַנשטעטער.

שאפען א יודישע שניידער־צענטראלע

אדער ווארטען אויפ'ן האנדווערקער־קאנגרעס

דער שניידער צעך אין קראָקאָ האָט געשאפען א צייטווייליגען קאָמיטעט צו אָרגאניזירען א צענטראלע פון שניידער פאך מיט'ן זיץ אָרט אין קראָקע ער האָט שוין אפילו ארויסגעשיקט דעקלאראציעס צו א רייע צעכען, אז זיי זאָלען זיך אָנשליסען.

מיר פערשטייען די מאָטיווען פון די קראָקאָווער חברים און זייער מורא, אז עס זאָל געשאפען ווערען א ווירטשאפטליכע צוואנגס אָרגאניזאציע פאר שניידער מיטן זיץ אָרט אין אנ'אנדער שטאָט, ווי מיר וועלען זיין א גרויסע מינדערהייט.

מיר קאָנען אָבער בשום אופן נישט מסכים זיין מיט דער טאַקטיק, וועלכע איז פון גרונד א פאלשע. דאָס יודישע שניידער פאך קאָן גערעטעוועט ווערען נאָר אין די ראהמען פון צענטראלען יודישען האנדווערקער פערבאנד אין פוילען. אָבער קיינמאָל נישט דורך גיין אויף זעלבסטשטענדיגע דרכים, אין משך פון פערגאנגענעם יאָהר איז צוליב א סך אומשטענדען נישט געווען מעגליך צו דענקען וועגען ארגאנירען דאָס שניידער פאך אין לאנדעס מאסשטאב. קודם כל איז דאָס געווען דערפאר וואָס אונזער צענטראלע אָרגאניזאציע האָט געהאט אויסצושטיין א סך אויסערליכע אטאקעס און האָט געמוזט קלערען צו פערשטארקען די אינערליכע קאָנסאָלידאציע, כדי אָפּצושטויסען אלע אָנגריפען.

איצט וועלען מיר האָבען די מעגליכקייט אויפן נאָהענטסטען האנדווערקער קאָנגרעס צו בעהאנדלען אין דער גאנצער ברייט די לאגע אין שניידער פאך און גלייכצייטיג זיך פערשטענדיגען מיטן גאנצען יודישען האנדווערקערשאפט וועגען אָננעהמען א פרינציפיעלע ליניע צו דער פראגע פון צוואנגס אָרגאניזאציעס.

עס קאָן זיין אז עס וועט קומען צום אויסדרוק די מיינונג וועגען רעווידירען אונזער שטעלונג צו אזעלכע מין אָרגאניזאציעס, ווען מיר וויסען שוין אז עס קאָנען נאָמינירט ווערען פון אויבען מעהרסטענטיילס פאָרשטעהער פון דער מינדערהייט אין דעם פאך, צוליב וואָס מיר יודישע שניידער מייסטער וואָס בילדען שוין הונדערטער יאָהרען א גרויסע מעהרהייט וועלען אפשר מוזען ליידען.

מיר האָבען שוין די דערפאהרונג אויפן געביט פון דער ווירטשאפטליכער זעלבסטפערוואלטונג, ווי עס איז פאָרגעקומען א שטופּענווייזע פערשמעלערונג פון אונזער פאָרשטייערשאפט און ממילא פון אונזער מעגליכקייט צו וואכען איבער אונזערע אינטערעסען.

מיר קאָנען נישט גיין בלינד אויף וועגען, וועלכע זענען פאר אונז נישט בעקאנט. מיר וויכען זיכער אז א זיג קאָנען מיר דערגרייכען נאָר דעמאָלט, ווען מיר וועלען גיין צוזאמען מיטן גאנצען האנדווערקער כלל, ווייל די צוואנגס־אָרגאניזאציעס זענען נישט בלויז א פּראָבלעם פארן שניידער־פאך, נאָר פארן גאנצען האנדווערקערטום. די וואָס מוינען, אז מיטן אויסטיילען זיך פונם כלל וועלען קאָנען מעהר דערגרייכען, האָבען א גרויסען טעות און מוזען זיך דערנאָך ביטער אנטוישען, נאָכן בעצאָהלען זעהר א טייערען פרייז, פאר דעם גיין זעלבסטשטענדיג.

אויף אונזער לעצטען קאָנגרעס איז אָנגענומען געוואָרען א בעשלוס וועגען צוואנגס צעכען, בעזונדער פאר יודען און בעזונדער פאר קריסטען. די גע־פלאנטע פאך־אָרגאניזאציעס דארפען זיין געמיינזאמע און ארומנעהמען דאָס גאנצע לאנד.

אנ'ענטפער אויף אלע פראגען, וועלכע זענען די גרעסטע זאָרג פאר אונזער פאך אין איצטיגען מאָמענט, דארף אונז גיבען דער האנדווערקער קאָנגרעס ביי וועלכען מיר מוזען אָפּוואַרטען און זיך אָפּהאַלטען פון יעדען שריט, פאראלעל מיטן קאָנגרעס דארף גערופען ווערען א שניידער צוזאמענפאָהר. כדי אָנצונעהמען א געמיינזאמע שטעלונג, נאָר אויף דעם וועג וועלען מיר קאָנען שמידען דעם גורל און די צוקונפט פון יודישען שניידער־פאך.

מיר מוזען איצט, מעהר ווי תמיד פערשטארקען אונזער סאָלידאריטעט, וועלכע איז לעצטענס אביסעל אָפּגעשוואכט געוואָרען.

דער קאָנגרעס מוז זיין א גראנדיעזע דעמאָנסטראציע פון אונזער איינהייטליכער יודישער קראפט סיי כלפי פנים און סיי כלפי חוץ, נאָר אין די ראהמען פון דער יודישער האנדווערקער בעוועגונג וועט דער שניידער מייסטער זיך אויסקעמפען זיינע רעכט און וועט זיכערען זיין ברויט.

די אקטועלסטע פראגע אין פינאנץ־מיניסטעריום

איז דאס ענדערן דעם סיסטעם פון אויסקויפען האנדעלס־פאטענטען

עטליכע פראיעקטען פון די האנדעלס־קאמערן און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס

אין די נאָהענטסטע טעג וועט אין פערבאנד פון די האנדעלס קאמערען פאָרקומען א ספעציעלע קאָנפערענץ וועגען דער פראגע פון רעפאָרמירען די פאטענטען קאטעגאָריעס, אין דער קאָנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען פאָרשטעהער און דעלעגאטען פון אלע פוילישע האנדעלס קאמערען און פון די ווירטשאפטליכע אָרגאניזאציעס עס וועלען ארומגערעדט ווערען אלע פלענער און פראָיעקטען וועגען רעפאָרמירען די פאטענטען־קאטעגאָריעס און מען וועט אויסארבייטען א פלאן פון דער האנדעלס־קאמער וועגען דעם ענין.

אין דער האנדעלס־קאמער הערשט א טענדענץ מ'זאָל וואָס שנעלער פערענדיגען די ארבייט ביים אויפשטעלען א נעהעריגען פראָיעקט פאר די פאטענטען־רעפאָרמעס. עס איז אָבער א צווייפעל צי נאָך פאר ניי יאָהר זאָל ארויסגעהן דאָס נייע פאטענטען־געזעץ.

אויב עס וועט נישט געלונגען צו פערעפענטליכען דאָס נייע פאטענטען געזעץ אין משך פון די נאָהענטסטע וואָכען — וועט מען ווייטער ארויסגעבען א מיניסטעריאלע פעראָרדנונג מיט וויכטיגע הנחות אויף פאטענטען, אין אזא פאל וועט מען אָנווענדען הייער, די זעלבע הנחות פארן האנדעל און אויך פאר די פאבריקאציע, ווי מען האָט ארויסגעגעבען אין לעצטען פאר ניי־יאָהר.

דער פערבאנד פון די האנדעלס קאמערען האָט בעקומען א גאנצע רייה פראָיעקטען וועגען רעפאָרמירען די פאטענטען קאטעגאָריעס, איינציגע האנדעלס־קאמערען האָבען אויסגעארבייט אזעלכע פראָיעקטען, א חוץ זיי האָבען א רייה עקאָנאָמיסטען צוגעשיקט זייערע אויסגעארבייטע פראָיעקטען.

עס זענען פאראן פאָלגענדע פראָיקטען:

1) אָפּשאפען אינגאנצען די פאטענטען און מ'זאָל פערגרעסערען דעם אומזאץ שטייער.

2) אז דער אָפּצאָהל פון פאטענט זאָל זיין נישט פעסט בעשטימט. נאָר זאָל זיין א געוויסער פּראָצענט פון אומזאץ. מען פראָיעקטירט איינם פּראָמיל, ד.ה. פון יעדע 1000 זל. אָבראָט 1 זלאָט; דער אָפּצאָהל פון פאטענט זאָל ווערען גענומען לויטן געשאצטען אומזאץ פון פערגאנגענעם יאָהר, אויב מען האָט אין יאָהר געהאט א קלענערען פרייז און נאָכן יאָהר האָט מען געשאצט א גרעסערען אומזאץ, זאָל מען מוזען צוצאָהלען די דיפערענץ.

3) אנ'אנדערער פראָיעקט איז פאראן אז מען זאָל ענדערען די קאטעגאָריע אז פארן האנדעל און פאבריקאציע זאָל זיין דאָפּעל־קאטעגאָריעס. אנשטאָט די איצטיגע 5 האנדעלס קאטעגאָריעס זאָל זיין 10 קאטעגאָריעס, און פאר דער פאבריקאציע זאָל זיין ביי 15 קאטעגאָריעס.

וואָס אנבעלאנגט דאָס פערגרעסערען די צאָהל קאטעגאָריעס זענען וועגען דעם פארהאן פיל פראָיעקטען, ווי אזוי די קאטעגאָריעס זאָלען זיין איינגעטיילט און אויף וואָס מען זאָל זיך שטיצען ביים בעשטימען פאר א סוחר א קאטעגאָריע פאטענט.

פאראן פראָיעקטען וואָס זעהען פאָר אז די פאטענטען קאטעגאָריע זאָל זיין אָפּהענגיג פון דער צאָהל בעשעפטיגטע אָנגעשטעלטע.

דאָס אויסארבייטען א ניי געזעץ וועגען פאטענטען מיט א נייער קאטעגאָריע פערטיילונג, איז אלענפאלס גאָר א שווערע און העכסט פעראנטוואָרטליכע אויפגאבע, וועט געוויס נאָך פערנעהמען א סך צייט בפרט, אז יעדער פראָיעקט האָט א סך געגנער און א סך אָנהענגער. עס איז דעריבער פאָרצוזעהען אז נאָך איין יאָהר וועט מען קויפען פאטענטען לויט הנחות און שפּעטער וועט מען שוין האָבען א נייע פערטיילונג פון די פאטענטען קאטעגאָריעס.

אויך דער פערבאנד פון די האנדווערקער קאמערען האָט זיך געווענדעט צום פינאנץ מיניסטעריום מיט א גאנצע רייה פראָיעקטען וועגען רעפאָרמירען דעם אופן פון אויסקויפען פאטענטען, ווייל דער איצטיגער סיסטעם בע'עוולהט די האנדווערקער־מאסען.

וויכטיגע קאנפערענץ אין דער האנדווערקער־קאמער

וועגען פראפעסיאנעלע שולען פאר לערן־יונגלען

אין לאָקאַל פון דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער, איז אונטער'ן פאָרזיץ פון פרעזעס קאָפּטשינסקי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די פאָרזיצערס פון געזעלען־עגזאַמינאַציע־קאָמיסיעס. די קאָנפערענץ איז געווען געווידמעט דער פראַגע פראָפעסיאָנעלען שול־וועזען. דיר. דאָבאַש האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די פאָרטבילדונג פון לערן־יונגלען.

דיר. דאָבאַש האָט אין זיין רעפעראַט בעמערקט אַז די האַנדווערקער־זעלבסטפערוואַלטונג דאַרף שטרעבען צו דערהויבען דעם ניוואָ פון דער מלאכה צוליב דעם, דאַרף דער יונגער האַנדווערקער געהעריג אויסגעבילדעט ווערען, וואָס קען געשעהען נאָר דורך דער געהעריגער אָרגאַניזאַציע פון פראָפעסיאָנעלען שול־וועזען.

בקרוב וועלען די פאָרשטעהער פון דער מלאכה אָפּהאַלטען קאָנפערענצען מיט דער שול־מאַכט, כדי צו קומען אין פערשטענדיגונג וועגען אַ רייה פראָבלעמען אויפ'ן געביט פון פראָפעסיאָנעלען פאָרטבילדונגס – שול – וועזען.

גלייכצייטיג טרעט צו די האַנדווערקער־קאַמער צו אָרגאַניזירען קורצטערמיניגע פראָפעסיאָנעלע פאָרטבילדונגס – קורסען פאַר די, וועלכע האָבען נישט געהאַט די מעגליכקייט צו ענדיגען אַ פראָפעסיאָנעלע שול.

כדי צו שטעהען אין אַ נאָהענטען קאָנטאַקט מיט דער לעהרערשאַפט, פלאַנט די האַנדווערקער־קאַמער צו שאַפען אויפזיכטס־ראַטען, וועלכע וועלען בעשטעהען פון האַנדווערקער און לעהרער. די דאָזיגע ראַטען וועלען האָבען פאַר אַ ציל צו קומען מיט פינאַנציעלער הילף דער שול, שאַפען דעם שול־פראָגראַם און די אויפזיכט איבער דעם קולטורעלען לעבען פון דער יוגענד.

נאָך אַ דיסקוסיע איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס פראָפעסיאָנעלע פאָרטבילדונגס־שול־וועזען דאַרף האָבען אַ ספּעציאַליזירטען לעהר־ער־פערזאָנאַל און אייגענע לאָקאַלען. מ'האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז די לימודים אין דער פאָרטבילדונגס־פראָפעסיאָנעלע שולען זאָלען זיך אָנהויבען 6 אַ זייגער אין אָוונד.

ווענדונג פון פינאנץ־מיניסטעריום

וועגען בע'עולה'טע האנדווערקער

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט זיך געווענדעט צום צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד מיט אַ בריף, אַז ער זאָל אָנגעבען קאָנקרעטע פאַקטען, ווען די שטייער־אַמטען האָבען אויסגעמיטען אויסצוהערען די מיינונג פון האַנטווערקער־פאַכקענער ביים פעסטשטעלען די אומזאַצען פון בעלי־מלאכות.

די דאָזיגע ווענדונג שטייט אין צוזאמענה[...] מיט'ן מעמאָריאַל, וועלכען די צענטראַלע הא[...] דערלאַנגט דעם מיניסטעריום.

אַלס ענטפער האָט די צענטראַלע צוגעשטעלט אַ ברייט מאַטעריאַל, וואָס ענטהאַלט די אויבענדערמאָנטע פאַקטען.

היפאטעק־מאראטאריום פער־לענגערט אויף 2 יאהר

בעשלוס פון מיניסטערען־ראט

אויפ'ן גרונד פון מאָראַטאָריום־געזעץ פון חודש מערץ 1933 זענען פערקלענערט געוואָרען די פּראָצענטער און ס'זענען געענדערט געוואָרען די טערמינען פון בעצאָהלען די היפּאָטעק־חובות. דאָס געזעץ האָט אויך פאָרגעזעהען די מעגליכקייט צו פאָדערען דורך די קרעדיטאָרען אָפּצושאַפען דאָס פּראָלאָנגירען די חובות און ס'איז אויך דערלאָזט געוואָרען דאָס אָפּצאָהלען די קאַפּיטאַלען אויף ראַטעס. דאָס געזעץ האָט נישט אַרומגענומען די חובות און אינסטיטוציעס פון לאַנגען קרעדיט, מלוכה־באַנקען, קרעדיט־קאָאָפּעראַטיוען, קאָמונאַלע קאַסעס, פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען זייער זיץ־אָרט אין לאַנד און די סאָציאַלע פערזיכערונגס – אַנשטאַלטען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט, וועלכע איז פאָרגעקומען היינטיגען שבת איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערלענגערען דעם היפּאָטעק־מאָראַטאָריום אויף ווייטערדיגע צוויי יאָהר ד. ה. ביז'ן 1־טען אָקטאָבער 1937.